٦٥٩

هفته نامه

بجز اصلاح اراده دیگری ندارم سوره هود ۸۸

ملي اصلاح

سیاسي، ټولنیزه او فرهنګي اوونیزه

دویمه ګڼه ۱۳۹٦المریز کال د حمل ۱۲مه د ۱۴۳۸ هـ ق د رجب ۴ مه د ۲۰۱۷م د اپریل لومړی

ولسمشره!

افغانستان یوازې ارګ نه دی

روسیه از پروسه‌ی صلح افغانستان چه میخواهد؟!

افغانستان په ۱۳۹۵ کال کې

لاسته راوړنې او نیمګړتیاوې

آیا ژبه، ادب او قوم د اوچتوالي نښې دي؟

په اسلامي شریعت، نظام او اسلامي ټولنه کې ژبه او ادب خپل سیاسي او اجتماعي ارزښت لري او د اسلام تر ټولو ستره معجزه قرآن عظیم الشان تر ټولو د مخه یوه ادبي معجزه وه، قرآن عظیم الشام څو څو ځله عربان د قرآن عظیم الشان په ادبي اړخ کې ننګولي دي، د قرآن عظیم الشان لومړی آیت په لوستلو امر کوي، د رسول الله صلی الله علیه وسلم د بیاناتو د تاثیر یو عنصر ادبي ځواکمني وه، هغه فرمایي: (ان من البیان لسحرا و ان من الشعر لحکمة.) ځینې ویناوې د سحر په شان تاثیر لري او ځینې اشعار لکه د حکمت خبره وي.

خو اسلام ژبې او ادب ته یو لړ اخلاقي پولې ترسیموي او دهغې ارزونه او دجواز او عدم جواز پریکړه دهمدې اخلاقي معیارونو پر بنسټ کوي ، دا چې وچ او لامده سره په یوه تله وتلل شي دا له انصافه لیرې خبره ده.

لکه څرنګه چې په سیاسي، ټولنیز او یا اخلاقي اړخ کې خپلسري او یا هم بې بندوباره آزادي کولای شي چې ټوله انساني ټولنه او یا هم یو هیواد او قوم د هلاکت او بربادۍ سره مخ کړي ، همداسې په ادب کې خپلسري او بې بندوباري د قومونو د هلاکت لامل ګرځي.د ادب او هنر په نامه چې نن سبا زمونږ رسنۍ کوم زهر خپروي دهغې ضرر او زیان د سیاسي بل واکۍ په پرتله په لسهاوو چنده زیات دی او اغیز یې تر نسلونو پاتې کیږي.

راځو دېته چې اسلام د دوه مفاهیمو تر منځ څرګند توپیر کوي:

لومړی دا چې په اسلام کې د ژبې او ادب قدر او احترام او د هغې د ښیرازۍ او پرمختګ لپاره کار کول ناروا نه بلکې د انساني فطرت غوښتنه ده او د یو لړ انساني او اخلاقي معیارونو په رعایت سره عبادت شمیرل کیږي.

او دوهم مفهوم دا دی چې که انسان ژبه د فضیلت معیار وګرځوي، د حق د اثبات وسیله یې وګڼي او دحق او باطل تله یې وشمیري په دې صورت کې اسلام ژبپالنې ته جاهلیت وایي، بویناک عصبیت یې ګڼي او د انساني ژوند تباه کونکی ورته وایي.الله تعالی فرمایي: (ومن آیاته خلق السماوات والارض واختلاف السنتکم و الوانکم ..) د الله تعالی د عظمت نښې دا دي چې ستاسې ژبې او رنګونه یې سره مختلف پیدا کړي دي.

پښتو، فارسي، ازبکي، پشه‌یي.... دا ټولې ژبې الله تعالی پر مونږ باندې د یو نعمت په توګه لوروولي دي، خو مونږ ترې د خپل ځان د تعذیب وسیله جوړه کړې ده، څومره له عقله لرې خبره ده چې انسان د دې پرځای چې د ځان سره نور انسانان د ګډ نیکمرغه انساني ژوند په جوړولو کې راګډ کړي ، ځان په یوه ډیره تنګه دایره کې راایسار کړي او پر ځان د سوکالۍ او نیکمرغۍ خورا زیاتې لارې وتړي.

تاسې خپله فکر وکړئ په دې هیواد کې چې پښتون د تاجک څخه پرته او تاجک له پښتون څخه پرته ژوند نه شي کولای او د دوی ډیر مصالح، ګټې او آن اجتماعي جوړښت یو پر بل پورې تړلی دي، دغه ولس به د دغه کرکې اچونې او نفرت د خپرونې سره څرنګه د پرمختګ او نیکمرغۍ په لاره نیغ شي.ژبه خو هلته ترقي کولای شي چې د نورو قومونو سره یې راکړه او ورکړه پراخه شي، ناسته ولاړه یې زیاته شي ، دا چې د یو ولایت، ولسوالۍ یا درې خلک په خپله چاردیوالۍ کې سره رابند کړل شي او دکرکې او نفرت له کبله یې د نورو قومونو او ژبو سره د تعامل دروازې بندې شي، هغه خلک به څرنګه د خپلې ژبې د بډاینې لپاره کار وکړي.

که چیرې خبره د فضیلت او برترۍ نه وي بلکې د حقوقو غوښتنه وي.بیا خو د حقوقو لپاره ګډ انساني معیارونه شته چې اسلام په ډیره ښه توګه په ټولنه کې د عدالت د تضمین لپاره ایښي دي او دهغې لپاره یې اساسات او مبادي ټاکلي دي، د دې پر ځای چې د یو قوم یا ژبې د حقوقو غوښتنه کوئ، ولې د ټول هیواد او انسانیت د سعادت لپاره د همدغه سترو انساني اسلامي مبادئو او حقوقو غوښتنه نه کوئ چې له یوې خوا په کې ستا حقوق خوندي شي او له بله پلوه په ټولنه کې د ګډ ژوند لپاره خپلمنځي مینه او محبت غښتلی شي.رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایي: (لاتدخلون الجنه حتی تومنوا و لا تومنوا حتی تحابوا ، اولا ادلکم علی شي اذا فعلتموه تحابتم افشواالسلام بینکم) تاسې تر هغې جنت ته نشي داخلیدی چې ایمان رانه وړئ او ستاسې ایمان تر هغې نه پوره کیږي تر څو چې یو له بل سره مینه او محبت ونکړې ، آیا تاسې ته هغه څه درپه ګوته نکړم چې که ترسره یې کړې ستاسې خپلمنځي مینه او محبت به زیات شي، تاسې په خپلو منځونو کې سلام اچوئ.

د محمد نعیم جلیلي له لیکنې څخه

اصلاح ملی را از اینجا بدست آورید:

کابل: تایمنی، چهارراهی حاجی محمد داد، سرک ۴، دفترمرکزی جمعیت اصلاح . موبایل: ۰۷۸۰۷۴۱۳۱۲

کابل:کوته سنگی، سرک سیلو، بلاک های شاداب ظفر، انتشارات اصلاح افکار. موبایل: ۰۷۷۸۱۹۱۳۸۲

کابل: شهرنو، چهارراهی انصاری، کتاب فروشی رسالت. تیلفون : ۰۴۰۲۲۰۳۳۵۹

کابل: انتشارات مستقبل مقابل بلاک های شاداب ظفر

کابل: کمپیوتر فروشی اکاموي جاده نادر بشتون، مارکت الله نظر، منزل ۲ دوکان ۲۳ ، موبایل ۰۷۹۹۳۹۰۸۱۹

کابل: ده افغانان، کتاب فروشی بیهقی

کابل: انتشارات بنیاد علمی و فرهنگی مسجد جامع پل خشتی موبایلها: ۰۷۹۹۰۱۱۱۱۱ / ۰۷۵۲۲۲۲۲۲۲

ننگرهار: جلال آباد، چهل متره سړک، د سید اکرام دوکانونه، د ماشومانو زوړ مسجس ته څېرمه د جمعیت اصلاح ساحوي دفتر. ټیلفون:۰۷۰۰۶۳۲۴۸۰

ننگرهار: جلال آباد: اسحاقزی مارکیټ، لاندې منزل، اصلاح افکار. ټیلیفون:۰۷۹۳۷۷۸۸۸۱

کندهار: نوی ښار، د هرات سړک، د سرې جامع غرب طرف ته سوري مېنه د امام ابوحنیفه (رح) تعلیمي او کلتوري مرکز د جمعیت اصلاح ساحوي دفتر. ټیلفون: ۰۷۰۵۲۳۰۵۸۳

لغمان: مهترلام ښار، حمزه مارکیټ. ټیلیفون: ۰۷۷۵۶۷۶۰۹۹

هرات: سرک باغ آزادی، ابتدای جاده محبس ابن سینا۱ انجمن اخلاق و معرفت . موبایل:۰۷۸۹۰۰۸۱۵۲ - ۰۴۰۲۳۷۰۱۲

بلخ: گذر استالفی ها، عقب لیسهٔ خانه نور، دفترساحوی جمعیت اصلاح. موبایل: ۰۷۸۸۸۰۴۰۵۵

کندز: شهرکندز، جاده ولایت، کوچه حاجی میری، پوهنتون سلام. ۰۷۸۷۷۰۳۷۲۴

بغلان: پلخمری، مارکیت اتفاق کتاب و قرطاسیه فروشی رسالت موبایلها: ۰۷۷۷۴۷۶۴۶۹ / ۰۷۰۰۵۸۹۸۵۷

لوگر: محمد آغه، واغجان بازار، پهلوی کلینیک حسین خیل . موبایل: ۰۷۷۵۴۳۸۷۶

لوگر: مرکز ، مدینه مارکیت سرک مسجد جامع ، کتاب فروشی سادات،سید عبدالحمید هاشمی.موبایل: ۰۷۰۰۴۴۹۸۸۱

پکتیا:دگردیزښار، مرکزی چوک ، دنی نمایندگی . وحیدالله:۰۷۷۹۲۱۳۸۲۲

خوست : افغان ټاور، شاته خوست مرکزي طبي لابراتوار دوهم پوړ د جمعیت اصلاح ساحوي دفتر ډاکټرمحمد ګلاب:۰۷۹۹۱۷۴۵۴۶ / ۰۷۷۷۱۷۴۵۴۶

تخار: بازارچه کتاب دکان مولوی حبیب الرحمن ۰۷۷۹۶۳۴۱۹۲

بدخشان: فیض آباد: ۰۷۰۷۸۳۱۳۶۴ / ۰۷۷۵۲۷۰۵۰۸

زابل: قلات، عمومی جاده، د تجارانو کوڅه د غوثي رهنمای معاملات ترخنگ، شمېره: ۰۷۷۳۵۸۰۲۰۹ / ۰۷۰۶۵۲۷۱۸۶

فراه: ناحیه سوم، مقابل مسجد جامع قاضی، مرکز علمی و فرهنگی توحید. موبایل: ۰۷۹۹۸۴۳۶۱۱

نیمروز: سرک ولایت ، نارسیده به قوماندانی امنیه، مرکز علوم قرآنی اعجاز، سید امیر قریشی: ۰۷۹۶۳۰۹۱۴۰

قیمت یک شماره ۱۰ افغانی

سرمقاله

روسیه

از پروسه‌ی صلح افغانستان چه می‌خواهد؟!

باتوجه به اینکه افغانستان سالیانیست درگیر نا امنی و خشونت است و در آتش جنگ‌های نیابتی و بین الافغانی می‌سوزد، بیشترین انرژی مادی و معنوی درین سرزمین، در میدان‌های جنگ به مصرف می‌رسد تأسیسات و زیربناها، همه و همه به نسبت جنگ‌های دوام‌دار در کشور، از توجه باز مانده و هزاران شاید و باید دیگر نیز، از ین بابت، به تأخیر افتیده و یاهم از تعمیل و اجرایی شدن باز مانده است؛ علاوه بران، چه بسا قربانی‌ها و هزینه‌های بزرگ مالی و جانیی که افغان‌ها در هردو سوی جنگ می‌پردازند و سودش را دیگران می‌برند. ازین رو: صلح به یک اکسیر درمانگری که درمان همه دردها به آن وابسته است، مبدل گردیده و این ارزش بی بدیل، از کارساز ترین پروسه‌ها دانسته شده است.

اما این‌که تا چه حدی صلح به عنوان یک پروسه‌ی ملی و مفید به حال ملت و مردم زجر کشیده‌ی ما، از سوی اطراف درگیر مورد استقبال قرار می‌گیرد؟ و تا چه حد آتش افروزان بیرونیی جنگ، در برابر این خواست برحق مردم ما تمکین می‌کنند؟ پرسشی که کمتر تا اکنون توانسته است، پاسخ درست و واقعی اش را دریابد.

بنا برین، اگر گاهی نشست‌هایی هم روی این موضوع صورت می‌گیرد، پس از اندک تحقیق واضح می‌گردد که هدف بزرگ سیاسیی در عقب آن پنهان بوده و یک روند انسانی-اسلامی و ملی به بازی گرفته شده است؛ زیرا خیلی بعید است که آمریکا به عنوان یکی از پیشتاز ترین فروشنده‌ی اسلحه در سطح جهان و روسیه‌هم به عنوان دومین منبع صدور اسلحه، علاقه‌ی به صلح و آرامش و ثبات در کشورهای درحال جنگ داشته باشند و برجنگ‌های نیابتی شان که قربانی از دیگران و سود به ایشان بر می‌گردد، پایان دهند.

آنچه در شرق میانه و افغانستان جریان دارد، مؤید خوبی برین مدعاست؛ اگر گاهی نشست‌هایی را تحت عنوان مذاکرات صلح در اینجا و آنجا حمایت و یا میزبانی کرده اند، بلا درنگ طرح سپوتاژ آن را نیز ریخته اند، تا با گرم نگه داشتن آتش جنگ، اسلحه‌ی قابل عرضه‌ی شان به فروش رسیده و اهداف سیاسی-نظامیی شان در کشورهای درحال جنگ محقق شود.

حالا روسیه یک بار دیگر نیز، قرار است در ۱۴ اپریل، میزبان نشست دیگری با اشتراک دوازده کشور به شمول آمریکا، در مسکو باشد، که آجندای بحث این نشست نیز، صلح افغانستان گفته شده است. این نشست،علاوه برنشست‌ها و دید و وادیدهای که در امارات، ترکیه و پاکستان صورت گرفت، سومین نشستی است که با میزبانی روسیه در مسکو صورت می‌گیرد و اندک سرنخی را هم تا اکنون که بتواند به صلح در افغانستان کمک کند، نیافته است.

بناءً به خوبی می‌توان گفت: که افغانستان به عنوان عرصه‌ی جنگ قدرت‌های بزرگ و زمینه‌ی کاربرد و فروش بیشتر تسلیحات جنگی، محور فعالیت‌های بیشتر سیاسی-نظامیی قدرت‌های طاغوتی وکشورهای همسایه بوده و همه برنامه‌ها و پروسه‌های که در تبانی با آن کشورها درهرجای دیگر بیرون از افغانستان راه اندازی می‌شود، جز تأمین منافع استعمار و فروشندگان اسلحه و همسایگان حریص چیزی دیگری را به ارمغان نخواهد داشت. و روسیه هم با جدی گرفتن این بحث (دنبال کردن قضیه‌ی جنگ و صلح در افغانستان) می خواهد به آمریکا بفهماند که به سیاست‌های فعال آن کشور در منطقه، به ویژه افغانستان، و شکست سیاسی خودش اعتراف کند.

از نظر ما، مهم‌ترین چیزی که در بحث صلح مطرح است، بحث افغانیزه شدن پروسه است؛ چنانی‌که پروسه‌ی صلح میان دولت و حزب اسلامی افغانستان به رهبری مهندس حکمتیار به پیش رفت، می باشد در غیر آن هر گونه نشست و کنفرانسی بدور از چشم افغان‌ها در هر کشور دیگر که رنگ و بوی خارجی داشته باشد، نفعی را به کشور و ملت ما بر نمی‌گرداند و اثری هم نخواهد داشت. چنان‌که تا اکنون در رابطه به صلح جانب دولت با مخالفان مسلح(طالبان) اتفاق افتیده و روندی که درپیش گرفته شده است، کمتر بوی افغانی داشته و حتا در داخل افغانستان هم دنبال نشده است. این امر به خوبی می‌رساند که هدف اساسی از دنبال کردن این روند، امتیاز گیری‌های سیاسی همسایگان افغانستان و کشورهای ذی‌نفع در قضایای سیاسی افغانستان است، تا صلح و آرامش در افغانستان.

جمعیت اصلاح افغانستان

بخش فرهنگی و نشرات

هفته نامه اصلاح ملی اونیزه

داسلام داصیل فهم منبر

Email:eslahmilli@gmail.com

مدیر مسؤول

محمد شعیب قریشی

اعضاء هیأت تحریر:

نقیب الله حمید
سردارمحمد دیندارخیل
رحیم الله حریفال
وحید الله مصلح
عزیزاحمد حنیف

طرح و دیزاین: الیاس نوری
۰۷۸۲۵۹۲۶۲۰

شماره مسؤول توزیع: ۰۷۸۰۷۴۱۳۱۲

آدرس بانکی: جمعیت اصلاح و انکشاف اجتماعی افغانستان
نوی کابل بانک
A/c No: 1001202080036 (Afghani)

آدرس بانکی: جمعیت اصلاح و انکشاف اجتماعی افغانستان
نوی کابل بانک
A/c No: 1001201080036 (Dollar)

ولسمشره!
افغانستان یوازې ارګ نه دی

محمد شعیب قریشی

ولسمشره! له دوو کلونو زیاته موده دې په ارګ کې تېره کړه، خو د ټولټاکنو اساسي ژمنې دې یوه هم تر سره نه کړه، او تر دې چې د ځینو ژمنو پر خلاف دې عمل وکړ.

دا چې ستا پر وړاندې هم ګڼې ستونزې او ننګونې ولاړې دي، خو دا ننګونې لا پخوانۍ دي او هغه مهال چې ټاکنیز کمپاین روان ؤ، تا دا ستونزې لیدلې او ژمنه دې کوله چې یو نوی نظام او سیستم به رامنځ ته کړم، او خلکو هم داسې انګېرله چې ستا د واک پر لومړۍ ورځ به هرڅه سم شي، که په دې کې څه د خلکو احساساتي برخورد او د حالاتو ناسمه څېړنه وه، خو له بل پلوه ستا وعدې هم تر ډېره یوازې شعارونه وو، چې پر ګدۍ تر کېناستو وروسته دې ټول هېر کړل.

لومړۍ وعده: ارګ به له جومات سره نښلوم!

په داسې حال کې چې ارګ خو مو له جومات سره ونه تاړه، بلکې په ارګ کې د ځینو ناستو کسانو له لوري، ورځ تر بلې دا فاصله نوره هم زیاته شوه. که له یو لوري پر دینې ثوابتو بردېدونه پیل شول، له بل پلوه تاسې هم یوازې هغه کسان په خپل حضور کې منل چې هغوی د ارګ او جومات فاصله لا پسې زیاتوله، تر دې چې ځینو خو د جومات د له‌منځه وړلو خبرې کولې. بلخوا هغه کسان چې په رښتیا سره یې د ارګ او جومات د یو کولو هوډ درلود، د هغوی پر مخ د ارګ دروازې تړلې وې او تر اوسه هم لا تړلې دي.

دویمه وعده: د زورواکو او مافیایي ډلو زور به ختموم!

خو دا وعده مو هم تر ډېره یوازې وعده پاتې شوه، همغه زړې څېرې او همغه زړه زورواکي لا تر اوسه هم روانه ده او تر دې چې ډېری یې له پخوا هم په قوت کې دي او ولایتونه خو څه کوي، چې د کابل په ښار کې هم په رڼا ورځ او هره ورځ قانون تر پښو لاندې کېږي او تر ډېره په واک هم همغه کسان دي چې تر پرونه تا پرې د غلو او ناکاره کسانو ټاپې لګولې او د خواشینۍ ځای خو دا دی چې ډېری کسان یې ستا له لوري د واک خاوندان شوي دي.

دریمه وعده: هېڅ افغان له بله اوچت او یا ټیټ نه دی!

خو په عمل کې حکومتي چارواکي تر هر چا او هر افغانه اوچت دي. ارګ سره یې اړیکې نږدې دي، موټرې یې د ښار تر ټولو موټرو ګرانې او لوکسې دي، د تګ را تګ پر مهال یې د ښار ټولې لارې د [عامو] افغانانو پرمخ تړل کېږي، تر دې چې ناروغان، ښځې او ماشومان په ساعاتونو د [خاصو] افغانانو د له لاسه په سړکونو بند ولاړ پاتې وي.

هو! خاص افغانان له عامو افغانانو سره هېڅ د مقایسې وړ نه دي، په لباس کې فرق، په کور کې فرق، په موټر کې فرق، په دولتي ادارو کې ورسره توپیري چلند، او په ځانګړې توګه هغه افغانان چې غرب ته منلي دي، هغوی بیا په هرڅه کې خاص افغانان دي او د ارګ دروازې یې همېشه پرمخ خلاصې دي او دا نور بیا همېشه تورن، رټل شوي او په خپل هېواد کې ورسره د پردي چلن کېږي.

څلورمه وعده: سوله به راولم!

که څه هم په دې لاره کې مو یو څه کار وکړ، خو د سولې پر پروسه مو هغه مهال د خاورو امبار واړولو چې د واک په لومړۍ ورځ مو له امریکا سره په ډېره بېړه امنیتي تړون لاسلیک کړ، چې له هغې ورځې را وروسته ورځ تر بلې د هېواد امنیتي حالت لاپسې خراب شو او هغه ژمنې چې تاسې د امریکا له لوري کړې وې، هغه یوه هم پرځای نه شوه.

د ګاونډیانو مداخلې لاپسې زیاتې شوې، زمونږ پر خاوره مخامخ راکټې او نور بربدونه پیل شول، له جنوب او ختیځ څخه جګړه شمال ته پراخه شوه، د حکومت مخالفې وسله‌والې ډلې لاپسې زیاتې شوې، او د دې ټولو تر څنګ بهرنۍ مرستې لږې او لاسوهنې یې لاپسې پراخه شوې، تر دې چې اوس مو هېواد د بهرنیانو او ګاونډیانو د خپلمنځیو ناندریو پر مرکز بدل شوی دی او له افغانستان څخه د پردیو د جګړې ډګر جوړ شوی.

امریکا تر اوسه خپله یوه وعده هم پوره نه کړه، که له یو لوري زمونږ له دفاعي او امنیتي ځواکونو سره مالي مرسته کوي، له بل لوري ورځ تر بلې ورته د جګړې ډګر پراخوي، تر څو له دې ستونزو د وتلو او پر خپلو پښو د اودرېدلو توان پیدا نه کړي.

له حزب اسلامي سره د سولې د تړون پایلې لا تر اوسه هم ګونګې دي او د حکومت په دننه کې ډېرې کړۍ او ستا د ارګ ملګري د حزب اسلامي د مشر د راتګ خلاف دي، په ارګ کې ډېر ناست کسان په ښکاره توګه د اروپا او مریکا د نماینده‌ګانو رول تر سره کوي او د هېواد پر ګټو هغو ته ترجیح ورکوي.

او ډېرې نورې وعدې:

داسې ښکاري چې د ولسي جرګې ټاکنې نورې د خلکو له یاده وتلي دي، برېښنایي تذکرې یو خوب ګرځېدلی، له یو څو شکلي کارونو پرته فساد او مفسدان لاپسې پیاوړي شوي دي، تر اوسه د کابل په ښار کې هم لا هېڅ سیستم نه شته، ترافیکي نظام داسې دی لکه چې هرڅوک پر خپل سر وي، د ښاروالۍ نظام ګډوډ، په دفترونو کې همغه کاغذ پراني، تعلیمي نظام او ښوونه لا په کابلي ښوونځیو کې ډېره کمزورې ده...

په دې کې شک نه شته چې ستا پر وړاندې به هم ډېرې ستونزې وي او ته به خپل دلایل لرې، خو تر ټولو غټه ستونزه مو داده چې د ولس او ولسي مشرانو پر ځای د همغو څو له بهر نه راغلو یا په بهرنیو پیسو غټ شویو کسانو خبره اورئ او هغه کسان اوس هم تاسې نه چاپېره دي چې اکثره یې په ولس کې ځای نه لري.

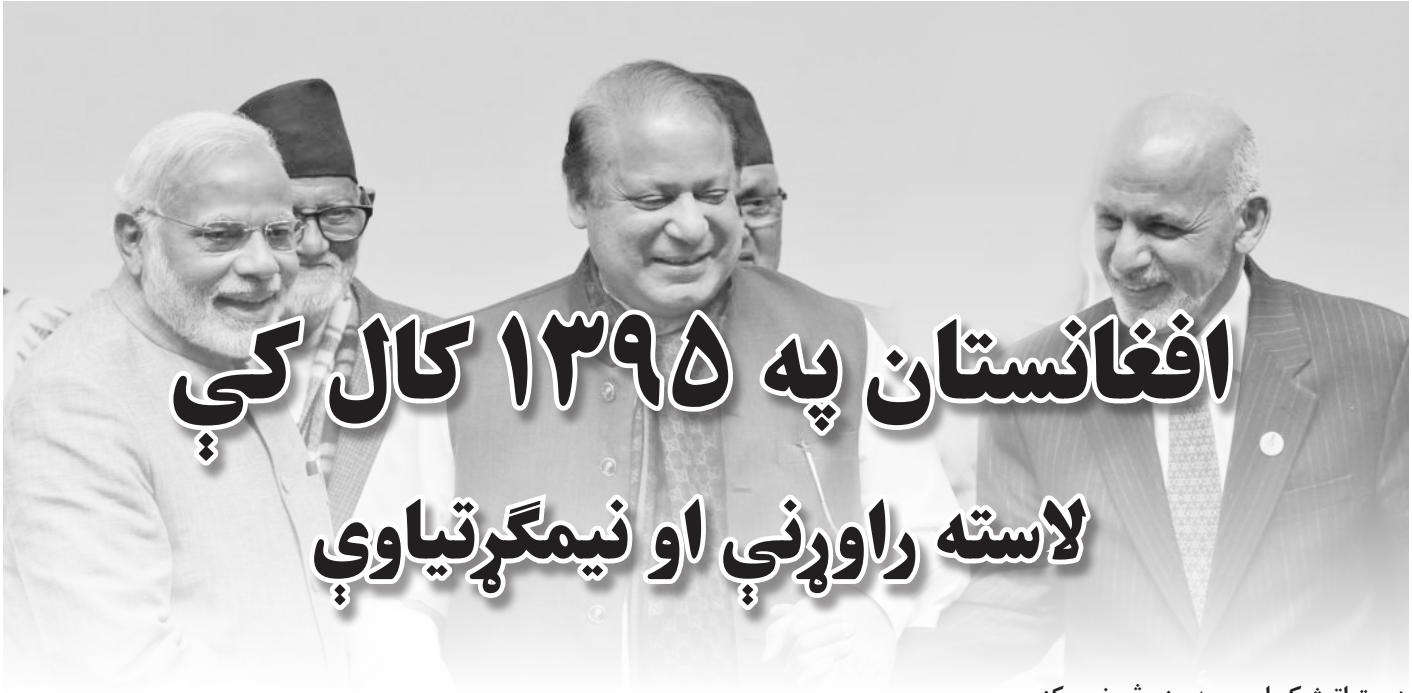

افغانستان په ۱۳۹۵ کال کې

لاسته راوړنې او نیمګړتیاوې

د ستراتېژیکو او سیمه‌ییزو څېړنو مرکز

په تېرو پنځلسو کلونو کې د ۱۳۹۵ کال له ننګونکو کلونو څخه و، چې امنیتي وضعیت پکې د تېرو کلونو په پرتله خراب شو، د سولې بهیر له بندو دروازو سره مخ شو، د بهرني سیاست بڼه هم تر ډېره غبرګوني او نامتوازنه وه، د اقتصادي پرمختیا کچه هم کمه وه او هېواد په تدریجي توګه د کډوالو له لویې ننګونې سره مخ و.

دا چې په ۱۳۹۵ کال کې بهرنی سیاست څه ډول و، د سولې په تړاو اخیستل شوي ګامونه او بیا د دغو پرمختګونو ارزونه څه وه، امنیتي وضعیت څنګه و، اقتصادي پرمختیا پر کوم لوري روانه وه او د داخلي سیاست وضعیت څرنګه و؟ د ستراتیژیکو او سیمه‌ییزو څېړنو مرکز د اوونۍ په دې ځانګړي تحلیل کې څېړل شوي دي.

بهرنی سیاست

د ملي یووالي حکومت له جوړېدو راهیسې، افغان حکومت چې کومې لاسته راوړنې لري، نو دا په ډېری توګه د بهرني سیاست په برخه کې دي. خو بیا هم دا د دې معنا نه لري، چې د بهرني سیاست په برخه کې کومې ستونزې او ننګونې نه وې.

په ۱۳۹۵ کال کې د افغانستان بهرني سیاست تر ډېره غبرګوني چلند درلود او دا تر ډېره بیا په هېواد کې د امنیتي وضعیت سره تړل شوی و. دغه راز بهرنی سیاست بې ثباته روان و او په یو شمېر برخو کې نامتوازن هم و.

دا چې په ټوله کې په ۱۳۹۵ کال کې د ملي یووالي حکومت د بهرني سیاست نچوړ څه و، په لاندې برخو کې مو ورته اشاره کړې:

- امنیتي ځواکونو او بیارغونې په موخه د مرستو جلبول: د ملي یووالي حکومت یوه هڅه دا وه څو هغه کمۍ پوره کړي چې د بهرنیو ځواکونو له وتلو سره رامنځ ته شوې وې. له یوې خوا په ډېری توګه له افغانستانه د بهرنیو سرتېرو له وتلو سره له افغان حکومت سره مرستې هم کمې شوې او د هېواد دننه د عاید سرچینې ډېرې کمې وې، او له بلې خوا په هېواد کې امنیتي وضعیت هم خراب شو، نو افغان حکومت له اروپایي هېوادونو او امریکا څخه د مرستو غوښتنه وکړه.

په ۱۳۹۵ کال کې په دې تړاو د وارسا او بروکسل کنفرانسونه ترسره شول. په دغو کنفرانسونو کې افغان حکومت په دې وتوانېد، چې د امنیتي ځواکونو او بیارغونې په موخه مرستې ترلاسه کړي. د وارسا په غونډه کې، د ناټو مشرانو پریکړه وکړه، چې د ۲۰۱۷ کال تر پایه به خپل سرتیري په افغانستان کې ساتي او تر ۲۰۲۰ کال پورې به له افغان حکومت سره د افغان امنیتي ځواکونو څخه د ملاتړ په موخه ۴.۵ ملیارد ډالره مرسته کوي. په بل اړخ کې، د بروکسل په غونډه کې د بیارغونې په تړاو له افغان حکومت سره د ۱۵.۲ ملیارد ډالرو

مرسته وشوه. دغه راز د ۱۳۹۵ کال په لومړۍ ربع کې د امریکا ولسمشر بارک اوباما په افغانستان کې د خپلو سرتېرو د وتلو او پاتې کېدو مهالوېش بیا بدل کړ. د دغې نوې امریکایي تګلارې له مخې به تر ۲۰۱۷ پورې ۸۴۰۰ امریکایي سرتیري په افغانستان کې پاتې شي. له دې وړاندې پلان داسې و، چې د ۲۰۱٦ کال تر پای پورې ۵۵۰۰ امریکایي سرتیري پاتې شي.

• د انرژۍ د لېږد سیمه‌ییزې پروژې: په ۱۳۹۵ کال کې د یو شمېر سیمه‌ییزو پروژو عملي کارونه پیل شول. د برېښنا د کاسا-۱۰۰۰ او د ټاپي د غازو نللیکو په برخه کې هم پرمختګونه ولیدل شول. د ۱۳۹۵ کال په پیل کې افغان ولسمشر اشرف غني تاجکستان ته سفر وکړ او د دغه سفر په ترڅ کې یې د کاسا-۱۰۰۰ پروژې اجرایوي او عملي کارونو چارې پیل کړې. دغه راز په هېواد کې د ټاپي نللیکې د غځولو سروې او د دغې نللیکې لاره له ماینونو پاکولو په تړاو قرارداد لاسلیک شو.

• ترانزیټ: د ترانزیټي لارو د متنوع کولو په برخه کې، د ملي یووالي حکومت د بل هر څه په پرتله تر ټولو زیاتې لاسته راوړنې درلودې. په ۱۳۹۵ کال کې د افغانستان، ایران او هند ترمنځ د چابهار د ترانزیټي او سوداګرۍ تړون لاسلیک شو، چې له مخې به یې افغانستان له نړۍ او هند له افغانستان او منځنۍ اسیا سره سوداګري د ایران د چابهار له لارې ترسره کوي؛ د افغانستان، ترکمنستان، آزربایجان، جورجیا او ترکیې ترمنځ د لاجوردو لارې د تړون متن نهایي شو؛ د افغانستان او ترکمنستان ترمنځ د ریل کرښې جوړول پیل شول؛ د افغانستان د هرات او د ایران د خواف ترمنځ د ریل کرښې جوړولو عملي چارې پیل شوې؛ د افغانستان او چین ترمنځ د ریل له لارې سوداګري پیل شوه. خو بیا هم په دغه برخه کې په رسمي توګه د لاجوردو لارې تړون نه لاسلیکیدل، د افغانستان او چین ترمنځ د ریل له لارې د سوداګرۍ په لاره کې له ازبکستان سره د ترانزیټ تړون نه شتون او په پای کې له دغه لارې له چین سره سوداګري تم کېدل هغه څه و، چې په دغه برخه کې نیمګړتیا بلل کېږي.

• په ډیپلوماتیک ډګر کې له طالبانو سره ټکر: په ۱۳۹۵ کال کې افغان حکومت او افغان طالبانو په ډیپلوماتیک ډګر کې د یو بل پرضد اخیستل شوو ګامونو په تړاو خپلې هلې ځلې ګړندۍ کړې. په پیل کې افغان حکومت هڅه وکړه، چې په هېواد کې د وسله والو ډلو پرضد جګړه کې د سیمه‌ییزو هېوادونو اجماع رامنځته کړي. خو څرنګه چې په هېواد کې د اسلامي دولت «داعش» ډله راپورته شوه او خپل فعالیتونه یې ګړندي کړل او دغه راز ترڅنګ یې پر افغان حکومت او امریکا هم له «داعش» څخه د ملاتړ تورونه ولګېدل نو له طالبانو سره د سیمه‌ییزو هېوادونو اړیکې په تېره بیا د روسیې، چین او ایران زیاتې شوې. افغان حکومت له دغو روابطو څخه اندېښمن شو. همدا لامل دی، چې لومړی اشرف غني د ایران له ولسمشر حسن روحاني سره په تلیفوني خبرو اترو کې وویل: افغانستان او ایران باید اطمینان ترلاسه کړي، چې د دواړو هېوادونو ترمنځ اړیکې باید د حکومتونو ترمنځ وي. په دویم قدم کې د افغانستان د ملي امنیت سلاکار چین او روسیې ته سفرونه وکړل او هڅه یې وکړه، چې د دغو هېوادونو اندېښنې راکمې او له طالبانو سره یې د ډېرو روابطو مخه ونیسي.

• له ګاونډیانو او سیمه‌ییزو هېوادونو سره اړیکې: له چین، تاجکستان او ترکمنستان پرته افغان حکومت له خپلو ټولو ګاونډیو هېوادونو سره باثباته اړیکې نه درلودې. له ازبکستان سره د کابل اړیکې عادي وې او ستونزه یې بیا د ازبکستان له لارې چین ته د افغاني صادراتو نه پرېښودنه وه. که څه هم له ایران سره د چابهار تړون لاسلیک شو، د خواف او هرات ترمنځ د ریل پر پټلۍ چارې پیل شوې او د ایران له لارې د افغانستان سوداګري او ترانزیت زیات شو؛ خو بیا هم له طالبانو سره د ایران اړیکې او د سوریې جګړې ته د افغانانو لېږدونه هغه څه و، چې پر دوه اړخیزو روابطو یې سیوری غوړولی و. په ګاونډیانو کې له پاکستان سره د کابل اړیکې تر ټولو بې ثباته او ترینګلې وې. دوه ځله د تورخم او چمن بندرونه وتړل شول. په لومړي ځل د کمې مودې لپاره خو دویم ځل بیا تر یوې میاشتې بند و. دغه راز پر سرحدي پولو هم نښتې وشوې، او د دواړو هېوادونو ترمنځ بې باوري تر دې ځایه ورسېده، چې افغان حکومت د امرتسر د آسیا زړه په کنفرانس کې د پاکستان ۵۰۰ میلیون ډالره مرستې رد کړې.

په بل اړخ کې له روسیې پرته، هند، ازربایجان، ترکیې او سعودي سره د افغانستان اړیکې باثباته او ښې وې. یوازې له روسیې سره د طالبانو نږدې کېدونکو اړیکو، د افغانستان په تړاو د روسیې، پاکستان او چین درې اړخیزې ناستې، په پیل کې د ملګرو ملتونو له

تور لیست څخه د حزب اسلامي مشر گلبدین حکمتیار د نوم ایستلو په لاره کې خنډ جوړولو له کبله خرابې شوې. خو د ۱۳۹۵ کال په پای کې روسیې ته د افغانستان د ملي امنیت سلاکار وزیر له سفر سره دا ډول اندېښنې تر څه حده کمې شوې.

د سولې په اړه د پرمختگونو ارزونه

په ۱۳۹۵ کال کې د سولې پروسه له ډېرو ننگونو او ناهیلۍ سره مخ شوه. د ۱۳۹۵ کال په پیل کې افغان طالبانو د افغانستان د سولې په تړاو پر څلور اړخیزه خبرو اترو کې گډون رد کړ. د افغان طالبانو له دې انکاره دوه نیمې میاشتې وروسته د افغانستان، پاکستان، چین او امریکا ترمنځ د څلور اړخیزو خبرو اترو پنځمه ناسته هم وشوه؛ خو دا ځل بیا هم دغه ناسته په دې کې ناکامه شوه، چې افغان طالبان له افغان حکومت سره خبرو اترو ته کښینوي. دغه مهال د طالبانو مشر ملا اختر محمد منصور د پاکستان په بلوچستان ایالت کې د امریکایانو په یو ډرون برید کې ووژل شو. د طالبانو نوي مشر ملا هبة الله لومړیتوب د طالبانو په ډله کې د خپلې مشرۍ پیاوړي کولو ته ورکړ او تر ډېره یې د سولې پروسه شاته پرېښوده.

د څلور اړخیزو خبرو اترو د لړۍ د ناکامۍ وروسته، د کابل-اسلام‌آباد اړیکې نورې هم ترینگلې شوې او بې باوري هم اوج ته ورسیده. خو بیا هم په دغه مهال افغان حکومت د سولې په برخه کې له حزب اسلامي سره د سولې د تړون له کبله یوه لاسته راوړنه درلوده، چې د دغې لاسته راوړنې سره، د ۱۳۹۵ کال تر پایه د حزب اسلامي-افغان دولت ترمنځ د سولې دا تړون تر ډېره نه دی عملي شوی او نه هم دغه تړون د افغانستان پر امنیت او روانې تودې جگړې کومه اغېزه ښندلې.

په ۱۳۹۵ کال کې له افغان طالبانو سره د سولې په موخه د افغان حکومت تگلاره تر ډېره له یو بل سره په ټکر کې وه. له یوې خوا یې له افغان طالبانو سره د څلور اړخیزو خبرو اترو د ناکامۍ وروسته افغان چارواکو په تېره بیا د ملي امنیت سلاکار وزیر حنیف اتمر قطر ته له طالبانو سره د خبرو اترو په موخه سفرونه وکړل. خو له بلې خوا افغان ولسمشر اشرف غني له ملگرو ملتونو وغوښتل، چې د طالبانو د مشر ملا هبة الله نوم د ملگرو ملتونو په تور لیست کې واچوي. دغه راز افغان حکومت د سولې په تړاو نهیلي کوونکي خبرې هم وکړې، چې دغه گامونو د افغان حکومت او طالبانو ترمنځ بې باوري زیاته کړه او د سولې پروسه یې له بندو دروازو سره مخ کړه.

په دغه مهال د پگواش اداري په کابل کې د افغانستان د سولې په موخه یو شمېر غونډې وکړې؛ خو تر ډېره بې پایله وې. خو له دې پرته په مسکو کې د افغانستان د قضیې په تړاو د روسیې، چین او پاکستان درې اړخیزه ناسته وشوه، چې د افغانستان نه بللو کابل وپاروه. وروسته روسیې د افغانستان په تړاو په دغه کنفرانس کې هند، ایران او افغانستان هم شامل کړ او داسې ویل کېږي، چې د ۲۰۱۷ کال د اپریل په میاشت کې به دغه کنفرانس ته د طالبانو په شمول څلور نور هېوادونه هم راوبلل شي.

اقتصادي وضعیت

په افغانستان کې د سیاسي، امنیتي او اقتصادي ننگونو سره، افغان حکومت وکولای شول، چې پرله پسې په دوو کلونو کې د حکومت عاید زیات کړي. په ۲۰۱۵ کال کې افغان حکومت ۱۲۲.۳۵ ملیارد افغانۍ عاید ترلاسه کړ او په ۲۰۱۶ کال کې بیا دا عاید ۱۴۴.۵۶ ملیارد افغانۍ ته لوړ شو.

په بل اړخ کې، د ترانزیټي او سوداگرۍ لارو د متنوع کولو په برخه کې هم یو شمېر گامونه واخیستل شول، چې یادونه یې وشوه، د ۲۰۱۵ کال په پرتله د اقتصادي ودې کچه هم زیاته شوه. د اسیا پرمختیایي بانک او نړیوال بانک د ارقامو له مخې په ۲۰۱۵ کال کې د افغانستان د ناخالصو تولیداتو وده ۰.۸ سلنه وه، چې دا بیا په ۲۰۱۶ کال کې ۱.۲ سلنه شوه. دغه راز افغانستان د نړیوالې سوداگرۍ سازمان کې هم بشپړ غړیتوب واخیست. دغه څه د افغان حکومت لاسته راوړنې بللې شو؛ خو بیا هم په ټوله کې په هېواد کې د پانگونې کموالی، زیاتېدونکې بې کاري، د افغانۍ ارزښت ټیټوالی، د پاکستان له لارې د ترانزیټي لارو بندېدل هغه څه و، چې د حکومت نیمگړتیا بلل کېږي.

په ټوله کې د هېواد اقتصادي وضعیت له سیاسي او امنیتي ثبات سره تړل شوی، چې له بده مرغه افغانستان د تېر کال پرمهال تر ټولو زیات په سیاسي او امنیتي بې ثباتۍ کې ښکېل و او په دا ډول یې د بهرنیانو د مرستو ترڅنگ د هېواد پر اقتصاد ژوري اغېزې وکړې.

چالش‌های سال ۱۳۹۵ در یک نظر

وضعیت امنیتی

در کنار دیگر بخش‌ها از نظر امنیت نیز سال ۱۳۹۵ هـ ش برای حکومت افغان و نهادهای امنیتی در درازنای ۱۵ سال گذشته پُرچالش‌ترین سال بود. در این سال قلمرو تحت کنترول طالبان، تلفات ملکی و نیز نبرد در مناطق شهری افزایش یافت، در کنار این بعضی ولسوالی‌ها نیز از جانب طالبان سقوط کرد.

طالبان در نخستین روزهای سال ۱۳۹۵ هـ ش عملیاتی را زیر نام «عمری» اعلام کرد. با راه اندازی این عملیات طالبان حملات تهاجمی خود را نظر به هر وقت دیگر در سرتاسر افغانستان افزایش چشم‌گیر بخشید. بخش‌های زیادی را در ولایت‌های هلمند، کندز، ارزگان، فراه، بغلان و تخار تصرف کردند و در این باره وزارت دفاع ملی کشور نیز در گزارش سالانهٔ خود گفته که طالبان در طول سال ۱۳۹۵ هـ ش ۲۳ هزار تحرک نظامی داشتند. با این تحرکات خود طالبان حتی موفق شدند که بخش‌های مهم مراکز بعضی ولایت‌ها (هلمند، ارزگان و کندز) را نیز برای مدتی تصرف کنند.

در برابر عملیات «عمری» طالبان، حکومت افغانستان نیز عملیاتی زیر نام «شفق» و«شفق دو» را در سرتاسر کشور راه‌اندازی کرد که باعث نبردهای سنگین میان هر دو طرف شد.

علاوه بر این در سال ۱۳۹۵ هـ ش طالبان مسؤولیت چندین حمله و انفجار مرگبار که در پایتخت و دیگر ولایت‌های افغانستان رخ داد بدوش گرفت. از مرگبارترین این حملات که در پایتخت رخ داد، می‌توان حمله بر ریاست ده امنیت ملی در شهر کابل، حمله بر دو مرکز نظامی در شرق و غرب کابل، حمله بر کارمندان پارلمان در دارالامان شهر کابل و غیره یاد کرد.

در این سال علاوه بر طالبان، فعالیت‌های گروه موسوم به دولت اسلامی (داعش) نیز چالش دیگر برای نهادهای امنیتی حکومت افغان بود. هر چند در اوایل سال ۱۳۹۵ هـ ش حکومت افغان از راه‌اندازی عملیات نظامی در شرق کشور به منظور پاکسازی مناطقی که در آن گروه داعش فعالیت داشت، خبر داد و در کنار عملیات نظامی، در چندین حملهٔ هوایی طیاره‌های بدون سرنشین اعضای این گروه نیز هدف قرار گرفتند. اما با این همه گروه داعش با انجام حملات و انفجارهای مرگبار در شهر کابل، موجودیت خود را ثابت کرد.

این گروه نظر به سال قبل در ۱۳۹۵ هـ ش حملات خود را افزایش داد که از آن جمله می‌توان حمله بر تظاهر کننده‌گان جنبش روشنایی در دهمزنگ کابل، حمله بر عزاداران شیعه در زیارت کارته سخی کابل، حمله بر موتر حامل کارمندان امنیت ملی افغانستان، حمله بر مدرسهٔ باقرالعلوم در شهر کابل، حمله بر ستره محکمه در کابل و حملهٔ اخیر این گروه که بر شفاخانهٔ نظامی سردار محمد داوود خان در قلب شهر کابل انجام داد، نام برد.

در کنار این همه، در طول یک ونیم دههٔ گذشته سال ۱۳۹۵ هـ ش خونین‌ترین سال برای افراد ملکی نیز بود، در این سال در حملات گروه‌های مخالف حکومت، نیروهای امنیتی افغان و همچنان حمله‌های هوایی نیروهای خارجی هزارها تن از افراد ملکی کشته و زخمی شدند.

دفتر سازمان ملل متحد در افغانستان (یوناما) در گزارش سالانهٔ خویش که (٦ فبروی ۲۰۱۷) پخش شد، می‌نگارد که تلفات ملکی در افغانستان در سال ۲۰۱٦ سه درصد نسبت به سال ۲۰۱۵ افزایش یافته و از زمان ثبت تلفات در سال ۲۰۰۹ بی‌سابقه بوده است. آمار این گزارش نشان میدهد که در سال ۲۰۱٦ میلادی ۱۱۴۱۸ تن غیرنظامی قربانی جنگ در کشور بودند که از جملهٔ آن‌ها ۳۴۹۸ تن کشته و ۷۹۲۰ تن دیگر زخمی شده‌اند.

تشدید جنگ‌های زمینی و ناامنی‌ها با عدم توجه به حفظ جان غیرنظامیان از سوی طرف‌های درگیر جنگ، بازگشت نیروهای خارجی به میدان جنگ، حملات هوایی بر اماکن مسکونی و غیره عواملی اند که در سال ۱۳۹۵ هـ ش باعث افزایش تلفات ملکی در افغانستان شده است.

با این همه علاوه بر حمله‌های انتحاری و نبرد میان طرف‌های درگیر جنگ، در بعضی مناطق (کابل، هرات و...) کشور افزایش ترورها، آدم‌ربایی‌ها و دزدی‌های مسلحانه در سال ۱۳۹۵هـ ش نیز سبب نگرانی باشندگان کشور بود.

سیاست داخلی

پس از انتخابات ریاست جمهوری سال ۱۳۹۳ هـ ش سیاست داخلی افغانستان نظر به حکومت قبلی بسیار پیچیده‌تر شد. این پیچیده‌گی‌ها در پس خود عوامل متعددی دارد که مهمترین آن وجود اختلافات درون‌حکومتی میان مقامات بلند رتبهٔ دولت و موجودیت آشفتگی میان قوهٔ مقننه و اجرایه دولت افغانستان است.

- اختلافات داخلی: در سیاست داخلی حکومت وحدت ملی، اختلافات داخلی میان ارگ و ریاست اجراییه و همچنان دیگر مقام‌های بلند رتبهٔ حکومت یکی از چالش‌های مهمی سال ۱۳۹۵ هـ ش بود.

اختلافات میان عبدالله و اشرف غنی از همان اوایل ایجاد حکومت وحدت ملی وجود داشت، اما این اختلافات زمانی به اوج خود رسید که رئیس اجراییه اعتراضات آشکاری به رئیس‌جمهور، عملکرد دو سالهٔ او و عدم پای بندی وی به تعهدات مندرج در توافق‌نامهٔ تشکیل دولت وحدت ملی کرد. عبدالله در همآیشی که به مناسبت روز جوانان در مقر ریاست اجراییه برگزار کرده بود، با انتقاد بر رئیس جمهور گفت که وی در طول سه ماه گذشته یک و یا دو ساعت وقت خود را برای ملاقات یک به یک به من نداشته است. او همچنان افزود که حکومت وحدت ملی بر اساس یک توافق‌نامهٔ سیاسی به میان آمده، اما رئیس جمهور طبق توافق نامهٔ مذکور عمل نکرده است.

در کنار این، پیدایش اختلافات و تنش‌ها میان رئیس جمهور غنی و معاون نخست اش نیز قابل ذکر است. در اوایل سال ۱۳۹۵ هـ ش دوستم از اشرف غنی انتقاد کرد و گفت که به او در حکومتداری سهم کافی داده نشده. وی حتی اظهار داشت که تا اکنون صلاحیت معاونیت نخست برایش داده نشده و رئیس جمهور را به قوم‌گرایی متهم کرد.

این اختلاف‌ها هنوز پای بر جا بود که قضیه احمد ایشچی به میان آمد. احمد ایشچی والی پیشین جوزجان ادعا کرد که از جانب جنرال دوستم و افرادش مورد آزار و اذیت جنسی قرار گرفته است و به دلیل همین ادعا، لوی سارنوالی حکم احضار معاون نخست رئیس جمهور را صادر کرد.

در این زمینه علاوه بر این، رویداد مهم دیگر سال ۱۳۹۵ هـ ش تنش‌ها میان عطا محمد نور و عبدالله عبدالله بود. این تنش‌ها زمانی به میان آمد که نور در گفت‌وگویی با بی بی سی (۱۰ جدی ۱۳۹۵) گفت که دیگر به تصمیم گیری سیاسی عبدالله باور ندارد و به همین دلیل مذاکرات مستقیم با ارگ آغاز کرده است. از این بعد تنش‌های موجود میان عبدالله و نور بلاخره به جایی رسید که عطامحمد نور در آواخر ماه حوت گفت که وی از این بعد با ریاست اجراییه هیچ ارتباطی ندارد و راه خود از این ریاست جدا کرد. موجودیت این همه اختلافات در سیاست داخلی افغانستان، بر بخش‌های دیگر مانند امنیت، اقتصاد، سیاست خارجی و مبارزه با فساد اداری، نیز تأثیر منفی گذاشت.

• تقابل قوه‌های مقننه و اجراییه: حکومت و پارلمان زمانی مقابل هم قرار گرفتند که ولسی جرگه در ماه عقرب سال ۱۳۹۵ هـ ش ۱۶ وزیر حکومت وحدت ملی را به دلیل به مصرف نرسانیدن کافی بودجهٔ انکشافی استیضاح و از آن جمله بشمول وزیر امور خارجه هفت تن از آن‌ها را سلب صلاحیت کرد.

پس از آن ولسی جرگه بارها گفت که حکومت باید به فیصلهٔ مجلس احترام بگذارد و بجای وزیران سلب صلاحیت شده وزیران جدید را بخاطر کسب رای اعتماد به مجلس معرفی کند. اما رئیس جمهور غنی در راس کابینهٔ دولت قضیهٔ سلب صلاحیت وزیران را به ستره محکمه فرستاد و تا دریافت دیدگاه ستره محکمه و صدور فیصله در این زمینه به همه وزیران سلب صلاحیت شده اجازه داد تا به وظایف خود به حیث وزیر ادامه دهند.

• اصلاح نظام انتخاباتی: اصلاح نظام انتخاباتی یکی از ماده‌های توافق‌نامهٔ سیاسی حکومت وحدت ملی بود، که حکومت وحدت ملی بلاخره در سال ۱۳۹۵ هـ ش تا اندازهٔ به اجراء آن مؤفق شد. هر چند در این سال حکومت کمیشنران جدید به کمیسیون‌های جدید انتخاباتی معرفی کرد، ولی به برگزاری انتخابات پارلمانی موفق نشد و ولسی جرگه سال دوم امتیازی و هفتم تقنینی دورهٔ شانزدهم خود را نیز به تاریخ (۱۶ حوت ۱۳۹۵ هـ ش) آغاز کرد.

• تذکره‌های الکترونیکی: چگونگی و توزیع تذکره‌های الکترونیکی یکی دیگر از کارهای بود که رئیس جمهور غنی بلاخره پس از بسیار جروبحث‌ها و اختلافات سیاسی در اواخر سال ۱۳۹۵هـ ش حکم آنرا توشیح کرد. هر چند گفته می‌شد که پس از تاریخ توشیح تا ده روز سرنوشت آغاز توزیع تذکره‌های الکترونیکی معلوم خواهد، ولی تا حال از آغاز تاریخ دقیق آن خبری نیست.

• وضعیت مهاجرین و بیجاشده‌گان: بازگشت صدها هزار مهاجر به کشور و همچنان بیجاشده‌گان داخلی یکی دیگر از چالش‌های حکومت وحدت ملی در سال ۱۳۹۵ هـ ش بود. طبق گزارش دفتر هماهنگی کمک‌های بشردوستانهٔ ملل متحد، بیش از ۵۱۵ هزار و ۸۰۰ نفر در نتیجه جنگ‌های سال ۲۰۱۶ بیجا شده اند.

علاوه بر بیجاشده‌گان داخلی، از کشورهای همسایه نیز صدها هزار مهاجر به کشور برگشتند که از آن جمله بیش از ۶۰۰ هزار تن از پاکستان و همچنان کمتر از ۲۰۰هزار تن آنها از ایران به کشور خود برگشتند. در کنار پاکستان و ایران صدها تن از کشورهای دیگر جهان نیز به کشور برگشتند.

برگشت صدها هزار تن به افغانستان در چنین شرایط به حکومت افغان چالش برانگیز بود، چون همه مهاجرین برگشته به سرپناه و دیگر کمک‌های اولیه نیاز دارند و حکومت افغانستان به تنهایی از بر آورده کردن آن ناتوان بود.

• فساد اداری: حکومت وحدت ملی در اوایل آغاز کار خود در مبارزه با فساد اداری گام‌های جدی برداشت که در نتیجهٔ آن افغانستان در فهرست سازمان شفافیت بین المللی از ردهٔ دوم به ردهٔ چهارم ارتقا کرد؛ اما این مبارزه بعدها به آن سرعت و جدیت خود دنبال نشد و دوباره افغانستان جایگاه سوم را در این فهرست از آن خود کرد.

در سال ۱۳۹۵ هـ ش از جانب حکومت افغانستان برخی اقدامات در امر مبارزه با فساد اداری صورت گرفت که در آن گشایش مرکز عدلی و قضایی مبارزه با فساد اداری و همچنان ایجاد کمیسیون تدارکات ملی به منظور بررسی تمام قراردادهای دولتی نیز شامل بود. این اقدامات باعث شد تا رتبه افغانستان در فهرست سالانه سازمان شفافیت بین‌المللی، ۵ پله ارتقا کند و افغانستان در بین فاسدترین کشورهای جهان مقام ۸ را به خود گرفت و این یک دستاودر مهم برای حکومت وحدت ملی عنوان شده می تواند.

نتیجه‌گیری

عدم برقرار صلح و وجود بی‌ثباتی در بخش‌های امنیتی و سیاسی کشور از علت‌های مهم مشکلات و چالش‌های افغانستان به شمار می رود. هر چند حکومت وحدت ملی در سال ۱۳۹۵هـ ش در بخش ترانزیت، وابستگی اقتصادی و پروژه‌های منطقوی دستاوردهای خوبی داشت، درکنار این توانست تا کمک‌های کشورهای اروپایی و امریکا را نیز جلب کند؛ اما در قسمت صلح و مذاکرات مستقیم با طالبان افغان، چیزی که لازم بود انجام نداد و نه هم گامی در این زمینه برداشت تا طالبان افغان را برای کشانیدن به میز مذاکرات صلح مایل سازد. انکشاف تولیدات داخلی، پیشرفت اقتصادی و کامیابی پروژه‌های فراملی یک کشور د کنار مبارزه با یک تعداد چالش‌های دیگر به امنیت و صلح نیز نیاز جدی دارد و این همه بدون به نتیجه رسیدن گفتگوهای صلح با طالبان یک چیر ناممکن است. ضرور است تا حکومت افغان همان طوریکه در اوایل با چالش سیاسی به پاکستان نزدیک شد، این بار نیز در همچو یک اقدام خود را به طالبان افغان نزدیک سازد.

habibi@eslahonline.net

گلبرگهای ادبی

آیا غواړې ؟

آیا غواړې چې الله تعالی ته نزدې و اوسې؟
رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایي: په سجده کې بنده الله تعالی ته تر ټولو نزدې وي، نو دعاء ډېره کوئ (یعنې په سجده کې).
آیا غواړې د یو حج په اندازه ثواب ترلاسه کړې؟
رسول الله صلی ا لله علیه وسلم فرمایي : په رمضان میاشت کې یوه عمره د حج برابر او یا د هغه حج چې له ماسره یې کړی وي برابره ده.
آیا په جنت کې کور غواړې؟
رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایي: چا چې د الله د رضا په خاطر یو جومات جوړ کړ الله تعالی به ورته په جنت کې د هماغه جومات په شان کور جوړ کړي.
آیا غواړې دعاء دې قبوله شي؟
رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایي: د اذان او اقامت ترمنځ دعاء نه رد کېږي.
آیا غواړې د ټولې زمانې د روژې نیولو اجر ترلاسه کړې؟
رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایي: چا چې د رمضان میاشت روژه ونیوله او بیا یې ورپسې د شوال میاشتې شپږ روژې ونیولې لکه ټوله زمانه یې چې روژه نیولې وي.

معاذ رضی الله عنه ته د رسول الله نصیحتونه

حضرت معاذ بن جبل (رضي الله عنه) وایي چې رسول الله صلي الله علیه وسلم ماته دلسو خبرو وصیت کړی دی:
(۱) له الله جل جلاله سره هیڅ شریک مه نیسه، که څه هم تا وژني او یا دې سر پرېکوي،
(۲) د خپل مور او پلار نافرماني مه کوه، که څه هم تاته دخپلې میرمنې، مال او دولت پرېښودلو امر وشي،
(۳) فرض لمونځ هیڅکله مه پرېږده، څوک چې فرض لمونځ قصدًا پرېږدي له هغه څخه الله جل جلاله بېزاره دی.
(۴) شراب مه چښئ، ځکه هغه دهرې بې‌حیایی جړه ده،
(۵) له ګنا څخه ځان وژغوره، ځکه چې الله جل جلاله پرې ناراضه کېږي،
(٦) د جهاد له میدان څخه تېښته مه کوه، که څه هم ستا ملګري وژل کېږي،
(۷) چې په کومه سیمه کې وبایي ناروغي خپره شي او ته هلته یې، نو له هغه ځایه مه تښته،
(۸) د چا نفقه چې پرتا فرض ده، پر هغوی مصرف کوه، هغوئ ته د اد ب په ورکولو کې هڅه کوه او هغوی له الله تعالی وېروه.
(مشکوات المصابیح، ص۱۸، مسند احمد)

وقتی عمر به نور الله میبیند!

امیر المؤمنین علی بن ابی طالب کرم الله وجهه فرمودند: در زمان خلافت حضرت عمر بن خطاب رضی الله عنه در خواب دیدم که پشت سر حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم نماز صبح را خواندم. وقتی که از اقامه نماز فارغ شدیم، از مسجد خارج شدم. زنی را دیدم در جنب مسجد ایستاده است و یک طبق خرما را در دست دارد. گفت: یا علی! این خرما را بگیر و به خدمت پیامبر صلی الله علیه وسلم ببر. خرما را گرفتم و نزد حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم بردم. پیامبر صلی الله علیه وسلم دست مبارک را در طبق خرما گذاشت و یک عدد خرما را در دهان من نهاد. خرما به حدی با لذت و خوشمزه بود، گفتم: یا رسول الله صلی الله علیه وسلم! خرمای دیگری را به من عطا فرما. قبل از آنکه خرما را عطا کند، از خواب بیدار شدم.
از خواب که بیدار شدم برای ادای نماز صبح به مسجد رفتم. نماز به امامت عمر بن خطاب خلیفه مسلمین اقامه شد. پس از پایان نماز از مسجد خارج شدم. زنی را دیدم که بر در مسجد ایستاده بود و یک طبق خرما را در دست داشت. گفت: یا علی! این خرما را نزد خلیفه ببر که بین اهل مسجد تقسیم شود. خرما را گرفتم و نزد حضرت عمر بن خطاب رضی الله عنه بردم. عمر از طبق یک عدد خرما را برداشت و در دهان من گذاشت. خرما با لذت و خوشمزه بود. گفتم: یا عمر! خرمایی دیگر به من لطف کن. گفت: اگر پیامبر صلی الله علیه وسلم دو خرما را در دهان تو گذاشته است، تا من هم دو خرما را به تو دهم. حضرت علی در حال تعجب گفت: یا امیر المؤمنین! آیا این را در خواب دیدی؟ یا از غیب مشاهداتی داشتی؟ گفت: یا علی! نه خواب بود و نه مشاهدات غیبی، اما انسان وقتی که قلبش خالصا لله باشد، به جایی می‌رسد که نور الله متعال را ببیند.
(از کتاب قصه های شیرین (صفوک سعدالله)

معلوماتي

چلوونکی: عبدالرزاق حبیبي

ربښتینې حیا

له حضرت ابن عمر (رضي الله عنهما) څخه روایت دی چې نبي کریم (صلی الله علیه وسلم) یو ځل د انصارو پر یو سړي ورپېښ شو چې هغه خپل ورور ته د حیا په اړه خبرې کولې؛ رسول الله (صلی الله علیه وسلم) ورته وفرمایل: ((دَعْهُ فَإنّ الحیاءَ مِنَ الإیمانَ)). (متفق علیه).

ژباړه: هغه پرېږده، ځکه چې حیا د ایمان څخه ده. په یو بل حدیث شریف کې نبي کریم (صلی الله علیه وسلم) فرمایي: ((حیا له خیر څخه پرته بل څه نه راوړي)). (متفق علیه) او یا د امام مسلم په روایت سره: حیا ټول خیر دی. امام النووي (رحمه الله) فرمایي: علماء په دې اړه داسې وایي: ((حَقِیْقَةُ الحَیاءِ خُلُقٌ یبْعَثُ علی ترکِ القَبیْحِ وَیمْنَعُ مِنَ التّقْصِیرِ فِيْ حَقِّ ذِيْ الحَقِّ)). (ریاض الصالحین ص : ۲۸۰).

ژباړه: حیا عبارت له هغو اخلاقو څخه دی چې تا د ګناه پرېښودلو ته اړ کړي او د حقدار په حق کې له نیمګړتیاو څخه دې مخه نیسي.

او پلار یې ځان وژنه وکړه!

وایي چې یو بزګر خپل ماشوم د سیمې په ښوونځي کې داخل کړ، لومړنۍ زده کړې وړیا وې، نو ځکه له ماشوم څخه فیس نه اخیستل کېده، نو پلار یې هم راحت ؤ او د فیس غم ورسره نه ؤ، خو داسې ورځ راغله، چې زوی یې له لومړني ښوونځي فارغ شو او باید منځني ښوونځي ته تللی ؤ، او په هغه سیمه کې یوازې یو منځنی ښوونځی ؤ، چې له فیس پرته یې شاګردان نه منل، خو پلار یې په دې موخه ماشوم ښوونځي ته بوته چې شاید مراعت وکړي او ویې مني خو د ښوونځي اداري ته له هرڅومره سوال او زاریو وروسته یې هغه قانع نه کړی شوه او هغوی ورته وویل، چې دلته یوازې یتیمان وړیا زده کړې کولی شي، بزګر ورته وویل: سمه ده نو سبا ته به زما ماشوم خامخا تاسو داخل کړئ، هغوی ورته وویل: که هرڅوک واسطه کړې دلته یې واسطه کار نه کوي، سبا ته بزګر په ونه کې ځان را ځوړند کړی او ځان وژنه یې کړې وه، او ماشوم یتیم شو، ځکه نو د اړمنو خلک اړتیا ته په کتو سره له هغوی سره تعامل وکړئ، داسې نه چې بیا یې سبا په یوه کبیره ګناه کې تاسې هم شریک شئ، ځکه تاسو به یې د مخنیوي وسه لرله خو خپل مسئوولیت به مو نه وي اداء کړی.

از رهنمود های امام حسن البناء

۱ – در هرزمان به قرآن بپیوندید ، زیرا هر پیوندتان با قرآن بهره ی جدیدی برایتان به ارمغان می آورد .

۲ – انسان مؤمن باید نمونه ای از، عقیدهٔ ثابت، اخلاق فاضل، افکار عالی و مثبت و اعمال نیکو و نافع باشد .

۳ – فکر و اندیشهٔ نماز بوجود آوردن یک امّت کامل است، زیرا نماز از هر کس یک انسان کامل می سازد .

۴ – پیامبر (صلی الله علیه وسلم) توانست در مسجدی که فرشهایش سنگریزه و سقفش شاخه های خرما بود بوسیلهٔ مدرسه نماز افرادی را تربیت کنند که بر دنیا سیادت کنند .

۵ – برای حضور قلب در نماز سعی کنید ، حکمت هر عملی از اعمال نماز را بدانید و آنرا مورد توجّه قرار دهید .

٦ – خالصانه تسلیم خدا شدن، روح ناب و تمام عیار دین و اصل همهٔ عبادات و قوانین و توجیهات اسلام است .

۷ – اگر گفتند: اسلام دین تعصب است، بگویید اسلام دین عزّت و کرامت است .

۸ – اگر گفتند : اسلام دین جنگ است، بگویید اسلام دین صلح ودوستی و دفاع است .

۹- ایمان عبارت است از حبّ و بغض بخاطر خدا .

۱۰ – قرآن در محدودهٔ عقل و اندیشه دیگران را، بدور از مبارزه طلبی به ارزشها دعوت می کند .

میږیان هم د ژوند نظام لري

نن مونږ ته ساینس دا ښایي چې په حیواناتو کې دمیږیانو د ژوند ډول انسانانو ته ورته دی، د انسانانو په څېر خپل مړي په ځمکه کې خښوي، په خپلو منځونو کې د خبرو اترو نظام لري، د انسانانو په څېر مارکیټونه جوړوي او د خوراک لپاره خوراکي توکي ذخیره کوي. خو دوی لا خبر نه دي چې زمونږ قرآن د نن نه څوارلس سوه کاله پخوا په دې هکله مونږ ته خبر راکړی دی.

قَالَتْ نَمْلَةٌ یَا أَیُّهَا النَّمْلُ ادْخُلُوا مَسَاکِنَکُمْ لَا یَحْطِمَنَّکُمْ سُلَیْمَانُ وَجُنُودُهُ وَهُمْ لَا یَشْعُرُونَ. (النمل ۱۸)

ژباړه: نو وویل: یوه میږي (چې مشر ؤ پر نورو) ای میږیو! ننوځئ ټول مساکنو سوړو خپلو ته چې مات او چیت پیت مو نه کړي هرومرو (خامخا) تاسې لره سلیمان او لښکر د ده، حال دا چې دوی به نه وي پوه (د تاسې له دې پائمالیدو نه).

(ژباړه: عبدالصبور مبارز)

دیوبند و دیوبندیت

قسمت اول

عزیزاحمد حنیف

چکیده

دیوبند در گذشته نام روستایی در شهر سهارنپور (شهری‌که از شرق آن رود «گنگ» و از غرب آن دریای «جمنا» دو دریای مقدس هندوها عبور می‌کند) از توابع ایالت اتراپرداش هند است که با فاصله ۱۵۰ کیلومتر دورتر به جانب شمال دهلی موقعیت دارد. این روستا به لحاظ موجودیت بزرگترین مدرسه‌ی دینی در سطح آسیا موسوم به «دارالعلوم دیوبند» امروز به شهر تبدیل شده است و بیشتر باشنده‌گان آن را مسلمانان تشکیل می‌دهند. شهرت دارالعلوم دیوبند در نیمه‌ی دوم قرن نوزدهم میلادی با حضور اندیشمندان بزرگواری که بعدتر آنها را به معرفی می‌گیریم، مرزهای هند را درنوردید و به مشرق و مغرب عالَم از یک‌طرف تا خراسان و ماوراء النهر و قفقاز و ازجانب دیگر تا جزیره عرب، یمن، مصر و مرکز افریقا و همان‌طور، عراق، ایران، ترکیه، بریتانیا و ایالات متحده امریکا گسترش یافت و به «الازهر آسیا» معروف گردید.

مشهورترین اثر باستانی دیوبند، قلعه تاریخی محمد اکبر شاه، امپراتور قدرتمند مغول (متوفای ۱۶۰۵م) است که از خشت پخته ساخته شده و داستان‌های عبرت انگیزی از روزگار کهن به دل دارد.

چرایی ایجاد دار العلوم دیوبند!

در نیمه‌ی دوم قرن هژدهم میلادی هنگامی که مداخلات استعماری انگلیس‌ها از راه نفوذ سیاسی و اقتصادی بر گوشه و کنار مختلف هند در تبانی با هندوها و سیک‌ها افزایش یافت، مسلمانان باوجود حمایت‌های قاطع احمدشاه درانی مؤسس و امپراتور مقتدر افغانستان از حاکمیت نیم‌بند اسلامی در این سرزمین پهناور، بعد از اورنگزیب عالمگیر رح رفته رفته باوجود تلاش‌های نفس‌گیری از سوی پیروان سیاسی و علمی جنبش شاه ولی الله دهلوی، رو به زوال نهاد و چرخ زمان به سود انگلیس‌ها و هندوها به حرکت در آمد؛ چنانچه حرکت نظامی سیداحمد بن عرفان شهید و شاه اسماعیل شهید با شهادت ایشان در منطقه بالاکوت کشمیر، از هم پاشید و شورش‌های مسلحانه‌ی مجاهدین اسلام در نقاط مختلف هند از سوی انگلیس‌ها به شدت سرکوب گردید تا بلآخره در سال ۱۸۵۷م مسلمانان هند تحت قیادت علمای دینی‌ای که در مکتب شاه ولی الله دهلوی تربیت یافته بودند و فتوای یک قرن پیش شاه عبدالعزیز دهلوی فرزند ارشد شاه ولی الله دهلوی، مبنی بر دارالحرب خواندن هند، زنگ خطر سقوط حاکمیت اسلامی به دست انگلیس‌ها را بر پشت گوش آنها به صدا درآورده بود، در سرتاسر هند به قیام عمومی پرداختند. اما این قیام گذشته از این‌که نتایج مثبت و ملموسی را به دنبال نداشت، خسارات جانی و مالی جبران ناپذیر و غیر قابل پیش‌بینی شده‌ای را به مسلمانان وارد آورد که هیچ‌گاه از حافظه‌ی تاریخ فراموش نمی‌شود.

مولانا خلیل احمد سهارنپوری رح که شاهد صحنه بوده و در آن روزگار بخشی از مسلمانان در ایالت اتراپرداش را رهبری می‌نموده است، می‌گوید: «در هنگامه‌ی قیامت نمای سال ۱۸۵۷م انگلیس‌ها بیش از ۱۳هزار عالم را به دار آویختند، با بعضی از مجاهدان با وضعی وحشیانه رفتار نموده و بافجیع ترین نحوِ برخورد، مسلمانان را مورد آزار و اذیت قرار دادند، بر بدن بعضی از مسلمانان چربی خوک مالیده شد و سپس در پوست خوک دوخته و زنده در آتش سوزانده شدند». (۸،ص۱۷).

پس از آن‌که انقلاب سراسری هند علیه استعمار انگلیس در سال ۱۲۷۴هـق/۱۸۵۷م بر اثر توطئه‌های داخلی از سوی هندوها و سیک‌ها و سرکوب‌گری نظامی استعمارگران انگلیس، به شکست مواجه شد، اوضاع هند رو به وخامت نهاد. دولت مسلمانان مغول که به‌ظاهر تا آن روز در دهلی حاکم بود، آخرین نفس های خود را کشید و جان داد و از آن پس، انگلیس بر سراسر هند تسلط یافت. نیروهای انگلیسی در دهلی و دیگر شهرهای هند حمام خون به‌راه انداختند و خیابان‌ها را مملو از اجساد شهدا و مجروحان کردند. به‌ویژه علما و بزرگ‌مردان اندیشه و دعوت و رهبران انقلاب را تحت تعقیب

و هدف خشم و غضب خود قرار دادند؛ برخی را کشتند، برخی را آواره و مجبور به هجرت کردند، عده‌ای را دستگیر و اعدام نمودند، تعدادی را نیز به جزیره‌ی «اندمان» در اقیانوس هند که از نظر آب و هوا و شرایط زندگی بسیار نامساعد بود، تبعید کردند. سرانجام تاریکی سراسر هند را فراگرفت، دولت انگلیس تمامی موقوفات، مستغلات و منابع درآمد مدارس اسلامی را مصادره کرد و جهت نابودی مراکز اصلاح، فکر، دعوت و تعلیم و تربیت، وارد عمل شد تا بدین‌ترتیب مسلمانان در گذر زمان جاهل و ناآگاه بارآیند و جهت دهی آنان به‌سوی مسیحیّتِ تحریف‌شده به آسانی صورت پذیرد. (۱۳۹۲/۷،۱۱).

وقتی علماء و دانشمندان اسلامی این اوضاع را مشاهده کردند، چاره‌ای جز این ندیدند که با گشودن مدارس عربی و حوزه‌های علمی، حیات اسلامی را حفظ نموده و از این طریق جلوِ سیلاب فرهنگ و تمدن غرب را ببندند و با تربیت و تعلیم علماء، سخنوران و داعیان اسلامی، دوباره اعتماد مردم را به دین جلب کنند، اینجا بود که امام محمد قاسم نانوتوی متوفای ۱۲۹۷هـق، ده سال بعد از شکست مسلمانان در قیام عمومی ۱۲۷٤هـق/۱۸۵۷م حوزه علمیه‌ی دارالعلوم دیوبند را در سال ۱۲۸۳هـق/۱۸٦۷م بنیانگذاری کرد. (۱۸،ص۳۷).

انگیزه‌ی دیگری که باعث تأسیس دارالعلوم دیوبند گردید، ایستادگی در مقابل دانشگاه اسلامی علیگره بود که توسط سر سید احمدخان (پرچمدار نوگرایی یا مدرنیزم در هند) ایجاد گردیده بود. وی بدین باور بود که دین یک برنامه‌ی اخلاقی است که می‌تواند فقط در ساختار شخصیتی فرد کاربرد داشته باشد؛ اما ساختارهای اجتماعی-سیاسی وظیفه‌ی عقل است و بایستی دین در این بخش از سیاست جدا گردد.

سرسید احمدخان، ایمان داشتن به قرآن به عنوان وحی ثابت، دست‌نخورده که از جانب خداوند متعال به پیامبر ص فرود آمده است، را برای مسلمان بودن کافی می‌دانست و فکر می‌کرد احادیثی که سه قرن زبان به زبان نقل شده و همچنان اجماع امت در یک زمان برای زمان دیگر، نمی توانند از منابع تشریعی قابل اعتماد به حساب بیایند.

پروفیسور عزیز احمد نویسنده کتاب گرانسنگ «تاریخ تفکر اسلامی در هند» می‌نویسد: «سرسید احمدخان (۱۲۳۲-۱۳۱۵هـق) در احادیث کهن تشکیک می کرد، اسلام و طبیعت را یکی می دانست، اجماع رابه عنوان مستند شرعی رد می نمود و معجزه و تأثیر دعا را انکار می کرد. همچنین او قرآن را تفسیر به رأی می نمود و به عقل بهای بسیار می داد. وی معتقد بود که یگانه راه اعاده حیثیت مسلمانان تجهیز به سلاح دانش غرب است». (۱۳،ص۲۰).

دیدگاه سیاسی سرسید احمد خان این بود که در هندوستان دوملت مسلمان و هندو وجود دارد که هیچ‌گاه نمی‌توان هردو را زیر چتر یک قانون جمع کرد و از آن یک ملت ساخت! مسلمانان طرفدار حاکمیت قانونی اند که بر مبنای ارزش‌های دینی خود شان ساخته شود و هندوها برعکس آن را فکر می‌کنند.

اندیشه‌ی سیاسی سید احمدخان زمانی به رسانه‌های هند راه یافت که مسلمانان و هندوها در یک‌صف علیه استعمار انگلیس مبارزه می‌کردند و هیچ مشکلی مبنی بر دوگانه‌گی ملیت میان آنان وجود نداشت. همه بدین باور بودند که سرزمین هند، کشور مشترک آنهاست و پیوندهای ناگسستنی‌ای میان مسلمانان و هندوها در تمام شهرها و روستاها وجود دارد.

نواندیشی سیداحمدخان از طریق دانشگاه اسلامی علیگره در شرایطی توجه نسل جوان را به‌خود جلب کرده و در شبه قاره رو به توسعه نهاده بود که دسته‌های تبشیری برای فراخواندن مردم به مسیحیت، با امکانات مادی چشمگیر و پشتیبانی بی‌دریغ حاکمیت استعماری انگلیس در این کشور به فعالیت آغاز کرده بودند و نسل جوان مسلمان در این کشور، در یک سردرگمی بی‌سابقه میان تقابل اندیشه‌های متضاد قرار گرفته بودند.

علماء وقتی وضعیت سیاسی هند را به دقت تحلیل کردند، بدین باور شدند که تداوم جهاد علیه استعمار انگلیس با درنظرداشت گیر و دارهای جهانی و منطقوی، احتمال دارد از سوی قدرت‌های بزرگ رقیب انگلیس مورد پشتیبانی قرار گیرد و سرانجام انگلیس‌ها مجبور به ترک این کشور شوند اما نفوذ بیش از حد هندوها در قدرت و انسجام بی‌سابقه‌ی آنها نشان می‌داد که بعد از خروج انگلیس‌ها قدرت سیاسی هند به دست هندوها خواهد افتاد و جنگ‌های خونین وخطرناکتر میان مسلمانان و هندوها در سراسر این کشور شعله‌ور خواهد شد.

بدین لحاظ، علمای دیوبند فتوای دارالحرب بودن هند که حدود نیم قرن و اندی پیشتر از سوی شاه عبدالعزیز دهلوی به هدف ایستادگی در مقابل انگلیس‌ها صادر گردیده بود، را بر مبنای مصلحت فقهی تغییر دادند و هند را دار الاسلام خواندند. این امر باعث گردید که از یک‌طرف دیدگاه انگلیس‌ها نسبت به مسلمانان تغییر کند؛ چنانچه آنها نیاز داشتند به خاطر تداوم حضور خویش در هند، توازن میان مسلمانان و هندوها را حفظ کنند و از سوی دیگر، زمینه برای علمای پیروِ اندشه‌ی شاه ولی الله دهلوی مساعد گردد تا روی یک برنامه‌ی دقیق به هدف روشن‌گری دینی و انسجام مجدد سیاسی مسلمانان شبه قاره فعالیت کنند.

بدین لحاظ، می‌توان گفت: بدون تردید، تأسیس دارالعلوم دیوبند به عنوان یگانه نقطه وصل معنوی و نیرومند میان ملت مسلمان هند، با یک پالیسی مهندسی شده‌ی دقیق، سنجیده و دور اندیشانه، در ادامه تلاش‌های مخلصانه‌ی امام ربانی شیخ احمد سرهندی و جنبش اصلاحی شاه ولی الله دهلوی، از سوی علماء، یگانه راهی بود که علمای بزرگواری مانند امام محمد قاسم نانوتوی و علامه رشید احمد گنگوهی در نتیجه‌ی ارشادات حاجی امداد الله معروف به مهاجر مکی آن را در پیش گرفتند.

رابطه‌ی دیوبند با شاه ولی الله دهلوی

حرکت اصلاحی امام شاه ولی الله دهلوی

بعد از وفات وی توسط فرزند ارشد ایشان، شاه عبدالعزیز دهلوی ادامه یافت؛ شاه عبدالعزیز، جنبش اصلاحی وی را در بُعد علمی و سیاسی رهبری کرد و باوجود معلولیت‌های متعددی که از آنها رنج می‌برد، به مدت بیشتر از شصت سال به مَسند تدریس و وعظ و افتاء نشست و به ارشاد و هدایت مردم پرداخت و با تربیت علمای زیادی در سرتاسر هند، توانست شبکه‌ی علمی-اجتماعی‌ای را شکل دهد که در کنار فعالیت‌های علمی با درنظرداشت اعتماد و جایگاه بلند اجتماعی آنان در میان مردم، رهبری سیاسی مسلمانان را نیز به عهده بگیرند.

وقتی به روش آموزشی شاه ولی الله و شاه عبدالعزیز به دقت نگاه می‌کنیم، هردوی ایشان باورمند به اصلاحاتی بودند که بدون درنظرگرفتن توازن میان فعالیت‌های علمی و سیاسی، نمی‌توان هدف‌مندانه آن را دنبال کرد. از همین‌جاست که پیروان اندیشه‌ی شاه ولی الله دهلوی بعد از وفات ایشان، دومسیر سیاسی و علمی به‌ظاهر جدا و در معنا بهم پیوسته را ادامه دادند. چنانچه اندیشه‌ی سیاسی وی توسط سیداحمد بن عرفان شهید و شاه اسماعیل شهید و سایر علماء در سرتاسر هند، ادامه یافت و فعالیت‌های علمی ایشان توسط شاه محمد اسحاق نواسه‌ی شاه عبدالعزیز معروف به محدث دهلوی رو به توسعه نهاد.

بعد از درگذشت شاه عبدالعزیز در سال ۱۸۲٤م نواسه‌ی ایشان شاه محمّداسحاق دهلوي جانشین وی گردید. شاه محمّداسحاق نیز چهل تا پنجاه سال به تدریس حدیث پرداخت که هزاران نفر از مجلس درس ایشان بهره‌مند شدند و به اطراف و اکناف شبه‌قاره هند رفته و به ترویج علوم فقه و حدیث پرداختند.

از میان شاگردان شاه محمّداسحاق دهلوي، سه شخصیت علمی بیشتر از دیگران درخشیدند و از طریق آنان سلسلة روایت و تعلیم و ترویج حدیث در مناطق مختلف هند ادامه یافت. یکي از آنان مولانا نذیرحسین محدّث دهلوي (۱۲۲۵-۱۳۲۰هـق) است که به شیخ‌الکل در هند معروف و از جایگاه بلندی در میان علما برخوردار است.

شاه محمّداسحاق چندي پس از انقلاب سال ۱۸۵۷م به مکّة مکرّمه هجرت کرد و سرانجام در همان‌جا درگذشت. با هجرت شاه محمّداسحاق به سرزمین حجاز، مولانا نذیرحسین دهلوي به مَسند تدریس ایشان نشست و شاگردان بسیاري را تربیت کرد که یکي از آن شاگردان، علامه وحیدالزمان و دیگری علامه شمس الحق عظیم‌آبادی بود.

علامه وحید الزمان تقریباً تمام کتب حدیث را به اردو ترجمه کرده و در تاریخ زبان و ادبیات اردو براي اوّلین‌بار کتاب‌هاي صحیح بخاري، مسلم، ترمذي، موطأ امام مالك و برخي کتب دیگر حدیث به همت ایشان به اردو ترجمه شده است.

علامه شمس‌الحق عظیم‌آبادي (۱۲۷۳-۱۳۲۹هـق) شاگرد دیگر مولانا نذیرحسین دهلوی بود که در زمان ایشان در شبه‌قارة هند محدّثي بزرگ‌تر از وی وجود نداشت. یکي از کارهاي بزرگ و استثنایي ایشان نوشتن شرحي سي‌ودو جلدي بر سنن ابوداود به نام «غایة المقصود» است؛ امّا متأسفانه این شرح به علل مختلفي چاپ نشد و زماني که جلد اوّل آن از چاپ برآمد، بعضي گفتند که این شرح طولاني را کسي نمي‌تواند بخواند و کسي نمي‌تواند آن را چاپ کند. از طرفي در آن زمان، هند تحت سیطره‌ی استعمار انگلیس قرار داشت و مسلمانان در فقر و تنگدستي به‌سر مي‌بردند و کسي براي چاپ چنین کتابي کمك نمي‌کرد و نه توان کمك کردن داشت. ایشان به شاگردانش دستور داد که این کتاب را خلاصه کنند و این تلخیص به‌نام «عون‌المعبود» چاپ شد و امروزه به‌عنوان یکي از بهترین شرح‌هاي سنن ابوداود که در مراکز پخش و نشر کتب در شهرهای بیروت، قاهره و ریاض طبع گردیده، در دسترس علاقه‌مندان قرار دارد.

از شاگردان برجسته و از جانشینان علامه شمس‌الحق عظیم‌آبادي، علامه عبدالرحمن مبارکپوري (۱۲۸۳-۱۳۵۳هـق) را مي‌توان نام برد. ایشان یکي از محدّثین طراز اوّل است و شرحي جامع بر کتاب ترمذي به نام «تحفة الأحوذي» نوشته است که مي‌توان این شرح را براي ترمذي، همچون فتح‌الباري براي صحیح البخاري دانست. علما بدین باور اند که جامع ترمذي چنین شرحي به خود ندیده است و این یکي از کارهاي بزرگ و بي‌نظیر علماي شبه‌قاره هند است که تمام دنیاي اسلام به آن معترف است. «تحفة الأحوذي» در هند در پنج جلد، و در کشورهاي عربي در پانزده تا شانزده جلد منتشر شده است.

علامه ابوالحسن ندوی رح می‌نویسد: شاه عبدالعزیز به مدت شصت و چهار سال به تدریس حدیث پرداخت و در این مدت بیشتر از چهل نفر علمایی را تربیت کرد که از آن‌جمله نوه‌اش شاه محمد اسحاق دهلوی فرزند شاه محمد افضل فرزند شاه عبدالعزیز(۱۱۹۷-(۱۲٦۲)، به سلسله‌ی ایشان، مولانا نذیر حسین محدث دهلوی و مولانا علی احمد سهارنپوری محشی و ناشر صحیح البخاری است که از شاگردان وی مولانا محمد قاسم نانوتوی بنیانگذار دیوبند و مولانا رشید احمد گنگوهی و از شاگردان نامدار علامه گنگوهی، مولانا خلیل احمد سهارنپوری صاحب «بذل المجهود» و «المهند علی المفند»، از شاگردان وی، شیخ الحدیث مولانا محمد زکریا کاندهلوی مؤلف «فضایل اعمال» و همچنان از طلاب نامدار مولانا محمد قاسم نانوتوی که بعدها شهرت جهانی پیدا کرد، شیخ الهند حضرت مولانا محمود الحسن دیوبندی و از تلامیذ ایشان، مولانا شاه انورشاه کشمیری و مولانا حسین احمد مدنی را می توان نام برد. (۱۷،ج۵ص٤٦۱).

از این‌جا می‌توانیم نتیجه گرفت که دا العلوم دیوبند محصول اندیشه‌ی شاه ولی الله دهلوی است که یک‌قرن و اندی بعد از ایشان توسط مولانا محمد قاسم نانوتوی رح اساس گذاشته شده است.

ادامه دارد...

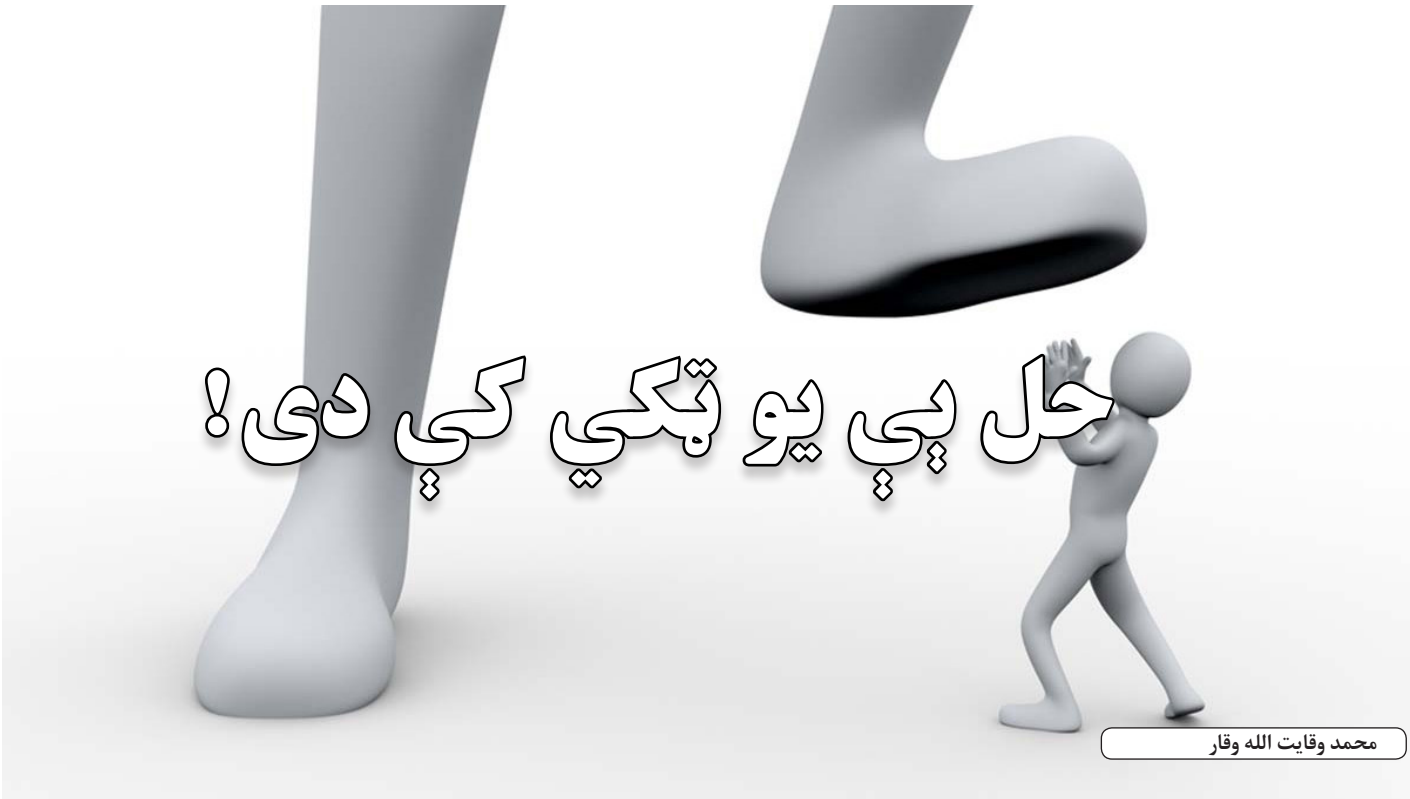

حل پې یو ټکي کې دی!

محمد وقایت الله وقار

ځوان، زوړ، خوار، شتمن، پوه، ناپوه... ټول په یوه خوله د ژوند له ستونزو، ناخوالو، کړاوونو، بدبختیو او مصیبتونو څخه سر ټکوي، په‌دې ټولنه کې به داسې خلک ډېر کم ومومئ، چې له خپل ژوند څخه راضي او چا به یې حق لوټلی نه وي.

خوار او غریب خو هسې هم د هر چا تر لاس لاندې وي، دلته مالداره هم سره له دې چې په ډېرو نعمتونو کې ژوند کوي، له خپل ژونده ګیله‌من دي، د نا آرامۍ احساس کوي، د ژوند په خوند نه پوهیږي او پرې قانع نه دي.

دې ولس د بې شمېره علمي کدرونو او شخصیتونو په شتون کې بیا هم یو قدم پرمختګ ونه کړ، نه یې له نورو څخه خپل حقوق وغوښتل او نه یې نورو ته د هغوی حقوق ورکړل، دا ولس ورځ تر بلې مخ په ځوړ روان دی، په ټوله نړۍ کې یې یو خیرخوا پیدا نه شو، دوست یې د دوستۍ او دښمن یې د دښمنۍ په جامه کې پښې وهي. آخر دې ولس ته د کومې ګناه سزا ورکول کېږي او څه یې کړي دي چې حالت یې نه ښه کېږي؟ د یادې پوښتنې ځواب مې له ډېر زیات فکر وروسته وموند، پوه شوم، چې زمونږ د بدبختیو اصلي لامل څه شی دی؟ درته وایم یې:

او هغه ظلم دی او یوازې ظلم!

که ته د حقیقت عینکې پر سترګو کړې، درته جوته به شي، چې په‌دې ټولنه کې به ډېر کم خلک داسې وي، چې یا یې د الله تعالی په حق کې او یا هم په حق العباد کې ظلم نه وي کړی، هغه چې ټوله شپه په عبادت روڼوي او د ورځې روژه وي، هغه د ډېرو بنده ګانو حقوق تر پښو لاندې کړي دي، چې ستر ظلم دی او هغه چې د بنده ګانو د حقوقو په ورکړه کې بې ساري دي، نو د الله تعالی د حقوقو ادا کولو ته یې ملا ماته ده، چې تر دې بل ستر ظلم نه شته...

مشرانو دا خبره کښلې ده، چې یو نظام د کفر سره پایي، خو د ظلم سره نه! نو ته ووایه! مؤمن چې له الله تعالی سره د دوستۍ ژمنه لري او بیا هم د الله پاک او د هغه د نورو دوستانو او مخلوقاتو حقوق نه ادا کوي، نو الله تعالی به یې دېته نه متوجه کوي، چې په غلطه لار روان یې، سم څه؟!

که زمونږ د هېواد مشر له خپلې وسې سره سم او کشر د خپلې وسې مناسب ظلم پرېږدي، هر څوک چې څومره یې له وسې پوره وي، د الله تعالی او مخلوق حقوق ور ادا کړي، نو نه به دا ستونزې وي او نه دا ناخوالې، نه به دا ویرونه او فسادونه وي او نه به د یو بل وژنې... هر څوک به له خپل ژوند څخه راضي وي، څه چې په لاس کې لري، په هغې به قانع وي، دلته به بیا مینه، محبت، وروري او اتفاق حاکم وي، چې لدې سره زمونږ پرمختګ لازمي دی او هر راز نفرتونه به کډه وکړي.

هو، همدغه د حل لار ده او همدا د حل ټکی دی، راځئ، په غښتلي هوډ سره د الله پاک او د هغه د مخلوقاتو په حق کې د هر راز ظلم څخه لاس واخلو او په‌دې پوه شو چې:

د ستونزو او ناخوالو حل مو یو ټکي کې پروت دی
راځئ، هر یو د خپل وس مناسب ظلمونه پرېږدو

امریکای ترمپ

گرفتار دیوانه‌گی، خودبزرگ‌بینی و کوته‌فکری

نویسنده: هول‌گر اشتارک

من یک سال پیش و در یکی از شب‌های بسیار سرد ماه جنوری در شهر کوچک برلینگتون واقع در ورمونت حضور داشتم و در همان صف یک هزار نفری ایستاده بودم، که برای دیدن دونالد ترمپ آمده بودند. اولین مطلبم در مورد ایالات متحده‌ی آمریکا را در سال ۱۹۹۱ نوشتم و از سال ۲۰۱۳ در واشنگتن زندگی می‌کنم. خیال می‌کردم که این کشور را می‌شناسم؛ اما در همان شب و در برلینگتون بود که به این اشتباه خودم پی بردم.

برلینگتون، در آن شب از برف پوشیده بود و در کنار من مادر و پسری به‌نام ماری و تیم‌لاویر که پالتوهای پوست به تن داشتند، ایستاده بودند. ماری بی‌کار بود و پسرش در یک پارک کار می‌کرد. هر دوی آن‌ها به من گفتند که از طرفداران «برنی سندرز» هستند. مارک می‌گفت که از قدرت کنسرسیوم‌ها رنج می‌کشد و از توزیع ناعادلانه‌ی رفاه شکایت‌ها داشت و بر این باور بود، که افرادی مانند او، دیگر هیچ شانسی برای برخورداری از یک زندگیی بهتر ندارند و این صدای طبقه‌ی کارگر آمریکا بود.

اما به چه دلیل این دو نفر مجذوب ترمپ شده بودند؟ تیم در پاسخ گفت: «برنی و ترمپ تنها سیاست‌مدارانی هستند، که آنچه را در ذهن دارند، بیان می‌کنند و به آنچه که می‌گویند عمل می‌کنند.» و ماری نیز، به علامت تایید سر تکان می‌داد. تام در ادامه گفت: که هیلاری کلینتون بر عکس این دو نفر آدم فاسدی است و چنانچه قرار باشد که میان ترمپ و کلینتون به یک نفر رای دهد، بی‌تردید کلینتون انتخاب او نخواهد بود و باز هم ماری به علامت تایید سر تکان داد.

به هنگام ورود به آن سالن، ماموران امنیتی ضمن بازدید بدنیی ما، سوال می‌کردند که آیا قصد داریم به ترمپ رای بدهیم و تنها کسانی که به این پرسش پاسخ مثبت می‌دادند امکان ورود به آن سالن را پیدا می‌کردند.

هنگامی‌که ترمپ قصد داشت سخنرانیی خود را آغاز کند، یکی از معترضان از جای خود بلند شد و فریاد کشید، که ترمپ یک نژادپرست است و ترمپ هم برای چند لحظه سخنرانیی خود را متوقف کرد و در حالی‌که مشتش را تکان می‌داد، از محافظانش خواست که آن فرد معترض را از سالن اخراج کنند. ترمپ نعره می‌زد: «پالتویش را تحویلش ندهید؛ بگذارید از سرما بلرزد.» دمای هوای بیرون شش درجه زیر صفر بود. ترمپ از خوش‌حالی دندان‌هایش را نشان داد و طرفدارانش از شدت خوش‌حالی، هورا می‌کشیدند و مرگ آن معترض را می‌خواستند و بدین ترتیب فضای داخل سالن آکنده از بوی مرگ بود.

در آن شب برلینگتون سه مورد مهم را آموختم: این را فهمیدم که، در این سرزمین مادریی سرمایه داری، خشم مردم علیه الیت چنان عظیم است، که حتا، چپ‌ها هم ترجیح می‌دهند به‌جای زنی‌که نماینده‌ی تشکیلات سیاسی است، یک میلیاردر خودشیفته و متوهم رئیس جمهور شود. در کشوری‌که میزان آزادیی اندیشه از بسیاری کشورهای دیگر بیشتر است، در حال حاضر، این تغییر عقیده امر غیراصولی نیست و حتا بسیاری از آمریکایی‌های خوب و محترم نیز ترجیح می‌دهند که از دیگراندیشان روی برگردانند.

و در همان شب بود، که همه آن چیزهایی که من را به آمریکا وابسته می‌کرد، رنگ باخت و اعتبار خود را از دست داد. از خود پرسیدم که چه بر سر این ملت سابقاً مغرور آمده است؟ پاسخ این سوال در سفر به سراسر جامعه‌ی آمریکایی از ورمونت و مریلند گرفته تا رودآیلند و ویرجینیا نهفته است. در برخی از مناطقی‌که در چهار سال گذشته به آن سفر کرده ام، نشانه‌هایی از بحران بزرگی دیده می‌شود که این کشور را فراگرفته است. آن کشور مغروری که طی دهه‌های متمادی و با شور امپریالیستی ارزش‌های خود را صادر می‌کرد، اینک هویت خود را از دست داده است. آن نظام سرمایه داریی دموکراتیک برای حفظ اتحاد آن ملت ۳۲۵ میلیونی و ایجاد صلح و آرامش داخلی، دیگر کارایی لازم را ندارد.

این بحران تنها به ایالات متحده محدود نمی‌شود و بریتانیای کبیر، فرانسه، آلمان و دیگر کشورها نیز بدان دچار شده اند. اما ایالات متحده‌ی آمریکا، یعنی همان کشوری‌که

سرمایه داری در آن بیش از هر کشور دیگر شگوفا شد و بالیدن گرفت، عمیق‌تر از همه این کشورها به بحران هویت دچار است.
راز کامیابی آمریکا نه تنها حفظ انسجام ملت حول محور یکی از دموکرات‌ترین قوانین اساسیی جهان بود؛ بل آن وعده‌های رشد و ترقی یا همان رؤیای آمریکایی نیز در این کامیابی نقش زیادی داشت. از دل این رؤیا بود که ملتی سرشار از انرژی برآمد، نیرو و انرژیی که مرزی بر آن متصور نبود. چهره‌ی آمریکا گاه زیبا و گاه نفرت انگیز بود؛ اما آمریکا همواره کشوری به شمار می‌رفت، که نگاه جهان را به خود معطوف می‌داشت، آمریکا رهبری می‌کرد و می‌درخشید.
آمریکای امروز، به تفوق و برتریی خود ایمانی ندارد. ملت آمریکا به ملتی پس رونده بدل شده که روز به روز بیشتر در خود فرو می رود. هر کس که پایش را از واشنگتن بیرون بگذارد و در این کشور سفر کند درمی‌یابد و احساس می‌کند که در سرزمین واقع در میان آلاباما و آلاسکا، دیگر از آن رویای آمریکایی اثری نیست و آمریکا دیگر رهبری نمی‌کند و نمی‌درخشد. ترمپ در دوران مبارزات انتخاباتی و در شب‌های مانند آن شب برلینگتون با آن غریزه‌ی اهریمنیی خود این مسئاله را فهمیده بود و آن را به صورت یک فرمول درآورد، فرمولی که قلب بسیاری از آمریکایی‌ها را نوازش می‌کرد: «آمریکا در وهله‌ی نخست». ترمپ بستری برای جستجوی هویت جدید به حساب می‌آید و اوست که پای‌گاهی مناسب را برای آن اکثریت سفیدپوستی فراهم آورده است، که هنوز هم دو سوم جمعیت آمریکا را تشکیل می‌دهند. بسیاری از این اکثریت طی سال های اخیر احساس می‌کنند که در کشور خود غریبه هستند و ترمپ بیش از همه این وعده را می‌دهد که این جامعه‌ی نامطمئن را به جای‌گاه خود بازگردانده و ارزش‌های آنان را احیا خواهد کرد. «دوباره آمریکا را بزرگ خواهیم کرد».

فورت مید: دیداری از آژانس امنیت ملی آمریکا

دوران اقامت من در آمریکا، با برآمدن «ادوارد اسنودن» آغاز شد، یعنی همان مردی که ماشین جاسوسیی آمریکا را افشا و این کشور را رسوا و شرمنده کرد. اسنودن در واقع بعد از دونالد ترمپ دومین نفری است که طی سال‌های گذشته حرف و حدیث‌های زیادی را رقم زده است. در جون ۲۰۱۳ یعنی در همان دورانی‌که ما در اشپیگل در حال بررسی اسناد اسنودن بودیم، درخواستی برای یک گفتگوی غیر رسمی با مقامات کاخ سفید ارسال کردم، درست مشابه کاری، که بارها در برلین، پاریس و دیگر پایتخت‌ها انجام داده ایم. ایمیل ارسالیی من، البته در کاخ سفید و آژانس امنیت داخلی یا همان NSA مطالعه شد؛ اما مطلقاً هیچ پاسخی دریافت نکردم. هنگامی‌که تیتر یک اشپیگل در سراسر دنیا موجی به راه انداخت، یکی از سخن‌گویان کاخ سفید از این اقدام به عنوان «عمل خودسرانه» یاد و آن را محکوم کرد. البته می‌توان از این اقدام اشپیگل با عنوان آزادیی مطبوعات و در چارچوب آن نیز، یاد کرد.
هفته‌ی بعد از آن نیز، بار دیگر همان اتفاق افتاد، یعنی من درخواستی برای یک گفتگوی غیر رسمی ارسال کردم که البته این بار «کایتلین هایدن» که در آن زمان سخن‌گوی آژانس امنیت ملی بود، در مقام پاسخ به آن برآمد و گفت: «گروه ما در کاخ سفید، این هفته برای ملاقات وقت ندارد.» و این بازی برای ماه‌ها به همین صورت ادامه یافت و این رفتار را می‌توان جلوه‌ای از غرور و گستاخیی قدرت دانست.
چند ماه بعد، اما «مایکل هایدن»، رئیس سابق آژانس امنیت ملی، دلیل امتناع کاخ سفید از پاسخ و گفتگو را برای من توضیح داد. به گفته‌ی او بسیاری از روزنامه نگاران آمریکایی را می‌توان با فشار تحت تاثیر قرار داد؛ اما این مسأله در مورد روزنامه‌نگاران خارجی بسیار مشکل است.
واشنگتن چنین جوی داشت و باراک اوباما و دولتش نیز، از این نظر فرقی با دیگران نداشتند. به عبارت بهتر می‌توان گفت که در واشنگتن نوعی قانون رفتاری نانوشته وجود دارد و گویی هرکس که در واشنگتن به سیاست و اقتصاد و رسانه نزدیک شود، همان رفتار ناسالم را از خود نشان می‌دهد.
چند ماه بعد، یعنی در زمستان ۲۰۱۳ بود که بالاخره از طرف آژانس امنیت ملی به دفتر مرکزیی این نهاد واقع در فورت مید مریلند، که با موتر تنها یک ساعت با کاخ سفید فاصله دارد، دعوت شدم. از قرار معلوم مقام‌های مسئوول در این آژانس می‌خواستند که من را به عدم انتشار اسناد اسنودن وادار کنند. نمای بیرونیی مقر آژانس از نوعی شیشه‌ی مخصوص پوشیده است، شیشه‌ای که از عبور پرتوهای امواج الکترومنیتیک جلوگیری می‌کند و مدیر قدرت‌مند و مبسوط الید آژانس در طبقه‌ی هشتم این ساختمان نشسته است و آن صندلی بزرگ و متحرکی که در بالای این اتاق برای او در نظر گرفته شده در واقع نمایشی از این قدرت و اختیارات نامحدود است.
مردانی که در آن اتاق انتظار من را می‌کشیدند، با نام‌های کوچک؛ مانند: مایک و فرانک یک‌دیگر را خطاب قرار می‌دادند. این دو نفر در هیچ مورد با یک‌دیگر مخالفت نمی‌کردند، اما هر زمانی‌که مایک صحبت می‌کرد، فرانک با سوءظن سرش را به علامت تایید تکان می‌داد.
رسوایی آژانس امنیت ملی آمریکا همزمان نشان دهنده قدرت و ضعف این کشور بود و نه تنها نشان داد که آمریکا بر همه چیز کنترل دارد بلکه نشانگر این واقعیت نیز بود که کنترل از دست این دولت خارج شده است. قدرتمند ترین کشور دنیا فریب همکاری جوان و ایده آلیست را خورد و همین جوان بود که جنون جاسوسی و نظارت و کنترل در آمریکا را فاش ساخت.
امروزه چنین به نظر می‌رسد که گویی این رسوایی به قرن دیگر و به عصر ماقبل ترمپ مربوط می‌شود. واکنش اوباما به این رسوایی محدود کردن اختیارات تشکیلات امنیتی بود؛ اما ترمپ بر خلاف سلف خود جنگی بی‌رحمانه علیه تروریست‌های واقعی و احتمالی را اعلام کرد و قول داده است که سرویس‌های اطلاعاتی و امنیتی را از قید محدودیت‌ها رهایی دهد. در این‌جا مسأله تنها بر آن حقوق فردیی، که اسنودن به آن پرداخته بود نیست؛ بل بر سر دولت قدرت‌مندی است، که ترمپ وعده‌ی آن را می‌دهد.
منبع: نشریه‌ی شپیگل آلمانی

بیایید!

احساسات را از سمارقی شدن بکشیم

عبدالوهاب هائد

در تازه‌ترین مورد، هفته‌ی گذشته مجلس نمایندگان، عزم استیضاح سه وزیر امنیتی کابینه (داخله، دفاع و امنیت ملی) را نمود و با دبدبه‌ی خاصی از این سه وزیر خواسته شد تا جهت پاسخ‌گویی به مجلس حاضر شوند، سر انجام وزرای امنیتی کابینه هم، با آمادگی‌های لازمی که بتواند نمایندگان را به نحوی قناعت دهد، به مجلس حاضر شدند و به پاسخگویی پرداختند که در نتیجه، هریک با بدست آوردن بیش از یک صد رای تأیید، در پست‌های خویش باقی ماندند.

سخن از استیضاح وزیران و کنش و واکنش‌های نمایندگان مجلس، درحالی بلند می‌شود، که افغانستان از چندین سال بدینسو، در آتش جنگ و نا امنی، می‌سوزد و با وصف مصرف ملیاردها دالر کمک و اعانه و خیر و خیرات خارجی‌ها، بجای این‌که از میزان درد و رنج و قتل و کشتار کاسته شود، بگونه‌ی بی‌پیشینه و دور از انتظار بدان افزوده می‌شود.

بی سرنوشتی و درد و رنجی که همانند کلاوه‌های سر درگم، سر و ته آن معلوم نیست و هرکسی انگشت انتقاد را به جانبی نشانه می‌رود و بدون این‌که جانب مقابل انتقاد را بپذیرد و مسؤولیت را بگونه‌ی درست‌تر انجام دهد، جانب دیگر را مقصر می‌شمارد، گاهی همه‌ی عوامل این بحران‌ها بدوش «آی اس آی» حواله می‌شود، زمانی انگلیس را مقصر می‌شمارند، باری تقصیر را بر پای «سی آی ای» حساب می‌کنند و زمانی هم از یهود و نصارا بهانه‌های خوبی برای سرپوش گذاشتن بر اشتباهات و خطاهای جبران ناپذیر خویش می‌تراشند. انگار ما ظلم و جفای جاری در کشورمان را که از دست ما سر می‌زند، رندانه می‌پوشانیم و کسی نخواهد فهمید!!

بآن‌هم این پرسش هنوز پا برجاست که اگر این شبکه‌های جاسوسی و استخباراتی دنیا نبود و اگر این بدسرشتان یهودی و نصرانیی بدنام نبودند، بعد این همه نا بکاری‌ها و جرم و جنایت را بدوش کی حواله می کردند؟؟

هرچند که مداخله و نفاق افگنی شبکه‌های جاسوسی جهانی و منطقوی به ویژه کشورهای همسایه بگونه‌ی واضح و روشن قابل لمس است؛ ولی این شبکه‌ها به کمک کدام جنایت پیشه‌ای این همه جنایات را راه اندازی می‌کنند؟ آیا آن‌هایی که در داخل کشور دست به فساد و بی‌بند و باری و قتل و کشتار می‌زنند، افغان نیستند؟ آیا آنان خرد و عقل ندارند که چرا باید تیشه بر ریشه‌ی خویش بزنند و عفت مادر وطن را پامال اجانب می‌کنند و به ریش سیاست و تدین می‌خندند؟

تازه همین چند روزی از قتل عام شفاخانه‌ی چهارصد بستر به وسیله‌ی چند جانور ظاهراً داعشی نگذشته بود، که مجلس استیضاح وزرای امنیتی را روی دست گرفت و انتظار می‌رفت، بنا بر بی کفایتی که ازین سه وزیر مشاهده شده بود، ایشان سلب صلاحیت شده و راه‌های جدیدی برای امنیت و رفاه عامه جستجو گردد؛ اما دیده شد، که پس از سر و صدا و رای زنی‌ها، هرسه وزیر رای اعتماد گرفتند و بدون اینکه روشن شود چه کسی مسؤولیت این همه نا امنی و آدم کشی در قلب پایتخت را بدوش می‌گیرد، آب به آب‌خانه نشست، سکوت شرم گین بر فضای مجلس حاکم شد و نوای جان‌سوز این درد وجدان آزار، در رسانه‌های اجتماعی درز کرد.

آنچه که از نمایندگان مجلس یا همان گماشته‌گان بالوسیله‌ی رای ملت، انجام دادند، این را رساند که به هیچ وجه نمی‌شود تا ملتی که خودش عامل دست اول بیچارگی و زبونی خودش باشد و نمایندگانش، خوب از بد و کارا از ناکارا نشناسد و در بهای یک مشت پول، همه چیز را به قمار بزند، دیگر نباید انتظاری از غیر داشته باشیم تا از اندیشه اش برما خوبی بتراود و از دستانش خدمت و افغان دوستی.

هرچند، باتوجه به دل‌نوشته‌های فعالان رسانه‌های اجتماعی، میزان خشم مردم در برابر نمایندگان وزیر ساز مجلس، کمتر از خشم شان در برابر پنج مهاجم داعشیی که در چهارصد بستر قتل عام راه انداخته بودند، نیست.

اما چه قشنگ است که ملت‌ها بدون نیاز به پکه، همیشه آگاه و بیدار باشند! و احساساتی تصمیم نگیرند، چه بهتر است که غیر معیاری انتخاب نکنند و بدون تأمل، دست بیعت و همیاری به هر شعار پیشه‌ی عاقبت نا اندیش و عصیان کار ندهند؛ چون، ملتی که احساساتش مانند سمارق گاهی سر می‌کشد و عمری در خواب است، ملتی که از نعمت هوشیاری محروم باشد و چندین سال جنگ و کشتار بی‌رحمانه و زجر و بیداد تحولات سیاسی-اجتماعی بیدارش نکرده باشد، ملتی که معیارهایش هنوز در قوم و زبان و سمت و نژاد خلاصه شود، ملتی که دار و ندارش را درپای تاجران عزت و آزادیی میهن به خاطر هم زبان بودن و روابط نژادی و سمتی قربانی می‌کند، تا سالیانی هم بگذرد، سزاوار همین وضعیت خواهد بود و به همین منوال باقی خواهد ماند.

ما باید دوست و دشمن، وفادار و جفاکار، خود و بیگانه و اجنت و خدمت‌گزار را بشناسیم و با درک شرایط و حساسیت‌ها گام برداریم، باشکستن مرزهای ناپاک قوم و زبان و سمت، دست همدیگر را بفشاریم و برای داشتن یک افغانستان آزاد و آباد و فارغ از نا امنی و جرم و جنایت، مبارزه‌ی صادقانه کنیم و بیش ازین لگام سرنوشت را در دستان انسان‌هایی که جز منفعت شخصی و جیب و اشکم شان، فکر نمی‌کنند، نسپاریم؛ و الا مقصر ماییم و ضجه و فریاد مان هم از آنچه برما می‌رود نا بجاست.

هیچ ملتی یک راست نمیتواند به اوج تعالی صعود کند. اصل مهم رشد و انکشاف سیاسی، اجتماعی و فرهنگی در هر جامعه، تغییر است و بدون تغییر امکان بهبود ممکن نیست. سزاوار است که ملت‌ما نیز، مسیر درست تکامل را در پیش گیرند و با تغییر و انسانی-اسلامی سازیی معیار در گزینش‌های شان، به حیات سیاسی ادامه دهند. زیرا، آنچه ملت‌ها را به نابودی و شکست سوق می‌دهد، از دست دادن اراده‌ی سیاسی و اقتصادی است که لگام اراده‌ی فرهنگی و اجتماعی را نیز از انسان می‌گیرد و جفاهای تاریخ را ناخواسته بر دوشش تحمیل می‌کند که نمونه‌ی بارز آن هم مردم ستم کشیده‌ی ماست.

ملتی که نه حکومتش دردی را دوا می‌کند و نه نماینده اش صداقت کاری حد اقل بر حسب مسؤولیت‌های وظیفوی اش دارد. از بیت المالش به جماعتی مزد می‌دهد، تا برعلیه خودش برنامه بریزند و برای منافع اجانب، ادای رسالت کنند. متأسفانه دردی که از عدم آگاهی ملت‌ها و معیارهای نا درست و بدور از انصاف نشأت می‌کند.

وجدانت را حاکم کن

نویسنده: دکتور سلمان بن فهد العودة

وقتی که در خصومت شدیدی قرار داری و تمام انرژی‌ات را تحریک می‌کند در این صورت به یک بازدارنده‌ی اخلاقی نیاز داری که خشم و هیجانت را مهار کند و تو را از شکست در مقابل نیروهای نفس شرور حفظ کند. در این حالت به صدای دیگری گوش نمی‌دهی چرا که به راحتی می‌توانی آن را به «مخالف» یا «ضعیف» یا «متردد» طبقه‌بندی کنی؛ ممکن است صدای گرفته‌ات را در آرامش شب بشنوی! گروهی از کودکان از یکی از گذرگاه‌ها عبور می‌کنند، در راست و چپشان تکه‌های شیرینی وجود دارد، دستشان را به سوی شیرینی دراز می‌کنند و آن را می‌ربایند و پنهان می‌شوند. بار دیگر از آنجا می‌گذرند و خود را در مقابل آینه‌ای می‌بینند که کردارشان را نشان می‌دهد؛ بنابراین دست از سرقت بر می‌دارند چرا که آینه، آنان را در مقابل خودشان رسوا می‌کند!

وجدان تو همان آینه‌ای است که اعمالت را برایت به تصویر می‌کشد تا زیبایی و شفافیت یا زشتی و ناهنجاری آن را مشاهده کنی به دور از فضایی که آنچه را بخواهی به تو می‌شنواند! این دادگاه درون است که به حق سخن می‌گوید، حتی زمانی که قوانین و مقررات را دور می‌زنی و زمانی که دارای استدلال قوی هستی و پرگویی می‌کنی: «فَمَنْ قَضَيْتُ لَهُ بِحَقِّ مُسْلِمٍ فَإِنَّمَا هِيَ قِطْعَةٌ مِنَ النَّارِ فَلْيَأْخُذْهَا أَوْ لِيَدَعْهَا» پس هرگاه در حق یک مسلمان به نفع کسی قضاوت کردم به مثابه‌ی پاره آتشی است که به او داده‌ام می‌تواند آن را بر دارد یا ترک کند. در اینجا صندلی اعترافی وجود ندارد اما صدای یک مراقب درونی به گوش می‌رسد که در گفتارش صادق است، او می‌گوید: «استفت قلبک» از قلبت جویا شو. صدایی که عتاب و مؤاخذه می‌کند، استدلال و آنگاه سرزنش می‌کند. «ولا اقسم بالنفس اللوامة» (قیامت: ۲) به نفس لوامه (سرزنشگر) سوگند می‌خورم.

صدایی که اگر در سازگاری و هماهنگی با آن باشی تو را بشارت می‌دهد و مطمئن می‌سازد و به تو آرامش می‌بخشد: «یا ایتها النفس المطمئنة»؛ ای نفس آسوده خاطر! (فجر: ۲۲) صداقت با نفس تو را جزء پارسایان برخوردار از نعمت قرار می‌دهد و نیکی آن است که نفس نسبت به آن آسوده خاطر باشد و قلب با آن آرامش یابد؛ خواهی آن را قلب بنام: «... لِذِكْرَى لِمَنْ كَانَ لَهُ قَلْبٌ»... یادآوری است برای کسی که قلب (آگاهی) دارد. (ق: ۳۷) یا از آن به تقوی تعبیر کن: «وَمَنْ يُعَظِّمْ شَعَائِرَ اللَّهِ فَإِنَّهَا مِنْ تَقْوَى الْقُلُوبِ» (حج: ۳۲) هر کس شعائر خداوند را تعظیم کند بی‌گمان بزرگداشت آن‌ها نشانه‌ی پرهیزکاری دلهاست؛ یا از آن به فطرت یا منشور یاد کن؛ چرا که با عهد و پیمان نخستین ارتباط دارد: «الست بربکم؟» آیا پروردگار شما نیستم؟ (اعراف: ۱۷۲) به همین خاطر برخی از آن به عنوان وجدان توحیدی نام می‌برند و فلاسفه به آن لقب ابرمن داده‌اند. «حاسبوا أنفسکم قبل أن تحاسبوا» از خود حساب بکشید پیش از آن از شما حساب بکشند. جمله‌ای منسوب به عمر بن خطاب؛ چه کسی این محاسبه را انجام می‌دهد جز وجدانی زنده و بیدار؟ در اینترنت مقاله‌ای تحت عنوان «الله هو الضمیر» [خداوند همان وجدان است] خواندم، وجدان از نام‌های خداوند نیست اما آنگونه که در احادیث آمده است موعظه‌گر خداوند در قلب مؤمن است.

وجدان قوی می‌شود و بر بصیرتش افزوده می‌شود و به خاطر هوشیاری و حساسیت درونی به «فرقان» (فارق حق و باطل) تبدیل می‌شود: «إِنْ تَتَّقُوا اللَّهَ يَجْعَلْ لَكُمْ فُرْقَانًا» (أنفال: ۲۹) اگر از خدا پروا داشته باشید برای شما فرقان (قدرت تشخیص حق از باطل) قرار می‌دهد؛ یا اینکه به درجه‌ی «احسان» ارتقاء می‌یابد: «أن تعبد الله کأنک تراه» آنگونه خدا را عبادت کن که گویی او را می‌بینی. سرقتی اندک از بیت المال نیازت را برآورده می‌سازد و به کسی زیانی نمی‌رساند؛ همگان دست به سرقت می‌زنند چه معنی می‌دهد که تو خودداری کنی؟ عمربن خطاب چوپانی را خطاب قرار داد و به او فرمود: گوسفندی را برای ما ذبح کن! چوپان پاسخ داد: از آن من نیست. عمر فرمود: صاحب مال که تو را نمی‌بیند. چوپان گفت: اما پروردگار که مرا می‌بیند. بنابراین عمر او را آزاد کرد و فرمود: این جمله تو را در دنیا آزاد کرد امیدوارم که در آخرت هم آزادت کند. تقلب در تولید آسان است و کسی آثارش را نمی‌بیند؛ ای کنیزک شیر را با آب مخلوط کن! کنیزک: اگر عمر ما را نمی‌بیند پروردگار عمر که ما را می‌بیند! این یک حالت ایمانی است که با رهنمود درونی کاری را انجام یا آن را ترک می‌کند یا یک حالت تربیتی است که انسان را به انجام نیکی یا ترک کار زشت سوق می‌دهد. گاه وجدان بر انسان سخت می‌گیرد و در تأدیب او زیاده‌روی می‌کند حتی او را از انجام مکروهات و برخی مباحات نیز باز می‌دارد، گاه به پوچی می‌رسد یا در چاله‌ای ژرف می‌افتد. چه بسا انسان بی‌وجدانی هم یافت شود که با جرم و جنایت روزگار می‌گذراند و هر گونه حرکت اعتراضی درونی را بلافاصله سرکوب می‌کند.

وجدان عادل و پیراسته از تردید و سردرگمی در ارزش‌ها معیار است که با انباشت تجربه و مهارت عدالتش افزون می‌شود؛ حساسیت زیادی انسان را در اشتباهی که مرتکب شده است سرزنش می‌کند و قانع نمی‌شود تا اینکه او را به سمت خلاف و تضاد بکشاند و انسان هر اندازه در انحراف و کجی زیاده‌روی کند این وجدان آرمانی او را به استقامت بیشتر و گذشتن از حد اعتدال سوق می‌دهد.

آیا می‌توان وجدان را فریب داد؟

چرا که نه؟ در شریعت به آن «تأول» (تفسیر و برداشت) می‌گویند به معنی حقه‌بازی در برخورد با برخی از مسائل ممنوعه. وارد شدن به وادی غیبت و سخن چینی و ناسزا با انگیزه‌ی انتقاد و نظارت و محاسبه؛ پرداختن به برخی شبهات یا حرام‌ها به بهانه‌ی اکتشاف یا آزمایش؛ برداشت شخصی نسبت به مال و آبرو و جان اشخاص از خطرناک‌ترین مسائل حرام است که امام ابن دقیق العید درباره‌ی آن می‌گوید: آبروی مسلمانان چاله‌ای پر از آتش است و دو گروه در آن گرفتار آمده‌اند: علماء و حاکمان. تجاوز به بیت المال و زمان عمومی و تجاوز به جان مردم با کشتن و مجروح کردن در طول تاریخ و در صحنه‌ی واقعی کم نبوده است و امیدمان بر خدای بزرگ است.

هفته نامه
بجز اصلاح اراده دیگری ندارم مرتضوی ۸۸
اصلاح ملی
داسلام داصیل فهم منبر

- اصلاح ملی در ویرایش مطالب دست باز دارد.
- مطالب آمده مسترد نمی شود.
- مطالب منتشره بیانگر آرای نویسنده گان است.

شعار ما

اصلاح فرد، خانواده و جامعه.
تأمین عدالت اجتماعی و قانونیت در کشور.
ترقی و انکشاف همه جانبهء افغانستان.

مرکز تشخیصیه لابراتوار طبی سفیر

Safir Medical Laboratories

Safir Medical Laboratory Diagnostic Center

لابراتوار طبی سفیر
یک نام مطمئن در عرصهٔ
اجرا معاینات معیاری لابراتواری

هرنوع معاینات لابراتواری از قبیل بیوشیمی، سیرولوژی، روتین خون، ادرار، مواد غایطه، TFT,Semin Analysis پتالوژی و کلچر با سامان و لوازم مجهز و مدرن لابراتواری توسط دوکتوران و تکنالوجستهای مجرب با معیارات لابراتواری اجرا میگردد.

آدرس:
کابل، منزل دوم سپین زر پلازه، نزدیک سینما بهارستان کارته پروان.
۰۷۹۹۱۵۲۳۲۹-۰۷۷۲۱۲۸۵۸۳
غزنی: منزل دوم اپارتمان دوم فرخی هوتل بازار صرافی شهر غزنی
۰۷۰۰۹۲۸۴۹۸
لغمان: شهر مهتر لام بابا، مقابل ریاست برق مارکیت حاجی طاؤس
۰۷۹۹۸۷۸۴۲۳ - ۰۷۷۸۴۵۵۷۷۸
Email:
safirlab_kbl@yahoo.com

واسکت دریشی

HANEEF TAILOR
H.T.S

خیاطی و رخت فروشی حنیف ستایل

رخت فروشی و دوخت لباس با دیزاین کتلاک پذیرفته میشود

+93783000135 - +93795552296
/Haneef-Tailor
haneef.tailor.style@gmail.com
کلوله پشته بین چهار راهی ترافیک و گل سرخ

دارالمعلمین و لیسه‌ی خصوصی اصلاح

بستر پرورش نسل آگاه با آموزه های دینی و فناوری‌های جدید علمی.

ما با پرسونل اداری و تدریسی مان، تلاش می نمائیم تا بهترین خدمات تعلیمی و تربیتی متناسب با سویه ی اطفال و نوجوانان را بگونه ی معیاری با استندردهای ملی، به علاقمندان مان عرضه نمائیم.

امکانات

- صنوف جداگانه و مجهز با ال سی دی و امکانات تجربی، برای ذکور و اناث.
- استادان مجرب و مسلط با دانش و مهارتهای تجربی و پیداگوژیک.
- لابراتوار مجهز
- کمپیوتر لب مجهز
- کتابخانه معیاری
- کتاب های معیاری درسی معارف و کتاب های ممد درسی مؤثر.
- برنامه های درسی ضمنی (تفسیر، حدیث، سیرت النبی، سیرت صحابه، تاریخ اسلام، حفظ و قرائت و تجوید)
- تالار کنفرانس مناسب
- سالون ورزشی سر پوشیده، با امکانات گرم کننده و سرد کننده.
- ترانسپورت منظم و به موقع، به هرگوشه کابل

تخفیف ویژه و بی سابقه برای کسانی که قبل از ۱۰ حمل داخله می گیرند.

آدرس: چهارراهی سرک پنج، پروژه تایمنی، عقب مسجد خیرالبشر
مبایل: ۰۷۹۳۵۳۵۸۴۱ - ۰۷۹۷۷۰۷۰۹۰

104.3 FM
رادیو صدای اصلاح

کابل | مزارشریف | کندز | بغلان | جلال اباد

اعلانات شما را می پذیریم

هفته نامه اصلاح ملی
در ۲۸ ولایات کشور به تیراژبلند توزیع می گردد
اصلاح انلاین
پر بیننده ترین صفحه انترنتی افغانی
www.eslahonline.net

رادیو صدای اصلاح 104.3 FM
با ۱۷ ساعت نشرات در شبانه روز
شماره تماس: 0786945943